

Planinarske NOVINE

ČASOPIS PLANINARSKOG SAVEZA CRNE GORE

Godina III / broj 5 /
decembar 2017. /
cijena 1 euro

Intervju: Prof. dr Saša Popović

**POTREBNA
JEDINSTVENA
SLIKA PLANINARSKE
PONUDE**

SUSRETI: Satyabrata Dam, planinar iz
Indije koji je obišao 172 države i „sreo“
se sa 400 vrhova viših od 4000 metara

**STRAH SE U ŽIVOTU
POBJEĐUJE
RADOZNALOŠĆU**

1951 **godina** visini
PLANINARSKI SAVEZ CRNE GORE
MOUNTAINEERING ASSOCIATION OF MONTENEGRO

JESEN/ZIMA u Nacionalnim parkovima Crne Gore

Vlada Crne Gore
Ministarstvo sporta

Časopis Planinarskog saveza Crne Gore,
broj 5 – decembar 2017.
Izlazi dva puta godišnje

Izdavački savjet:

Luka Mitrović, Darko Brajušković, Vesna Bulatović, Enes Drešković, Fevzija Kurtagić, Dragan Bulatović, Radojica Dakić, Gordana Jovović, Milutin Đurović, prof. dr. Saša Popović, Boro Delibašić.

Redakcijski odbor:

Darko Brajušković, dr. Mirko Jakovljević, Radojka Tomović, Pavle S. Bandović, Dragan Bulatović, Željko Madžgalj, Vasilije Bušković, Milan Radović, Željko Marković.

Glavni i odgovorni urednik:

mr Darko Brajušković

Zamjenik glavnog i odgovornog urednika:

dr Mirko Jakovljević

Lektor:

Nataša Perišić

Tehnički urednik:

Siniša Marjanović

Tehnički sekretar redakcije:

Tatjana Ivanović

Organizator:

Pavle Bandović

Izdavač:

Planinarski savez Crne Gore
Bracana Bracanovića 68/c, 81 000 Podgorica
Tel: 020-622 220, fax: 020 622-157
e-mail: info@psc.g.me web: www. psc.g.me

Štampa:

Pegaz, Bijelo Polje

Tiraž:

1000 primjeraka

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2337-0653 = Planinarske novine
COBISS.CG-ID 28546320

Redakcija zadržava pravo izbora tekstova i fotografija prema kvalitetu u koncepciji časopisa

Ministarstvo kulture Crne Gore u Evidenciju medija, pod brojem 763, upisuje štampani medij "Planinarske novine" čiji je osnivač sportska organizacija Planinarski savez Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici, ul. Bracana Bracanovića 68/A

Planinarsko pismo!

Dragi Mijo,

Vratili smo se u Grčku i za nekoliko dana bih trebao da idem na Kosovo i u Albaniju da planinarim na više planina. Ovoga puta sam.

Od kada smo te sreli, svo vrijeme našeg puta i pošto smo se vratili, Kiki i ja te se sjećamo svakog dana. Susret sa tobom je bila čast i privilegija. Ti pripadaš dobu planinarstva koje ja najviše poštujem i volio bih da ga proživim. To je doba istraživanja i istinskog junaštva, otkrivanje nepoznatog i suprotstavljanje najmoćnijim snagama prirode. I ti si zasigurno jedan od heroja toga doba na cijelom Balkanu.

Tvoja velikodušnost i ljubaznost, način na koji si nam otvorio svoj dom i svoje srce, duboko nas je dirnuo i mi to nećemo nikada zaboraviti. Puno sam naučio od tebe tokom našeg druženja, ne samo o planinama i avanturama, već i o životu i življenju. Iako nikada nisi planinario van Balkana i Alpa, imaš iskustvo cijelog svijeta. Mi dijelimo isti svijet i ono što sam ja naučio na planinama sedam kontinenata, identično je onome što si ti naučio na planinama Balkana.

Nastaviću da planinarim i istražujem i dijelim tvoja iskustva sa drugima. Isto tako, radujem se našem ponovnom susretu jednog dana. Stavio sam tvoje poklone u moj ruksak za preživljavanje. Hvala ti još jednom zbog toga što jesi i što si promijenio moj život zauvijek.

Nastavi da živiš i inspirišiš našu generaciju i sve one koji te sljede.

Vidimo se na vrhu!

Satya

Fotografija na naslovnoj strani: privatna@rhiva T. Ivanović

MALA ŠKOLA PLANINARSTVA 4

BORAVAK U PLANINI

6 str

PLANINARSKI SVIJET: Uli Štek
LEGENDA SE PRESELILA
U LEGENDU

14 str

Prof. dr. Željko Poljak
PLANINARSKI VELIKAN
NAŠEGA DOBA

18 str

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PAKOVE CRNE GORE

Adresa: Trg Bećir bega Osmanagića 16, 81000 Podgorica

Tel: +382 (0) 20 60 10 15

Fax: +382 (0) 20 60 10 16

E-mail: npcg@nparkovi.me

Web: www.nparkovi.me

Intervju: Prof. dr Saša Popović, član Upravnog odbora PSCG, redovni profesor Univerziteta Crne Gore na Ekonomskom fakultetu, fotograf i planinar

POTREBNA JEDINSTVENA SLIKA PLANINARSKJE PONUDE

Mi smo uspjeli da do izvjesne mjere brendiramo turističku ponudu na moru, ali još uvijek ne i na planini. Ponekada imam utisak da su crnogorske planine poput robe pored koje je prodavac zaspao - one same sebi nalaze "kupce", smatra prof. dr Saša Popović

• **Gospodine Popoviću, kako je počelo vaše interesovanje za planine?**

Ljubav prema fotografiji odvela me je u planine. Budući da sam fotografski uglavnom upućen na prirodu i divlji svijet, vremenom sam zalazio sve dublje i sve više u prostor. Tako sam morao nabavljati odgovarajuću opremu, čitati knjige, učiti od drugih planinara i razvijati meni ranije nepoznate vještine. I danas, na svim svojim planinarskim turama nosim foto opremu, iako je to značajan dodatni teret.

Planinar sam postao tek onda kada sam naučio da odmaram dok hodam, da sam najoprezniji kada je privid sugurnosti najveći, da ne mjerim visine, već vrijeme provedeno u planini. Nakon toga, moji su prsti počeli da razaznaju kojoj stijeni se može vjerovati, da prepoznaju oslonac tamo gdje ga drugi slabije vide, oči da lako prepoznaju stazu u kamenjaru kojim niko odavno nije prošao, a nos da osjeti promjenu vremena.

• **Vi ste doktor ekonomskih nauka, kada ste u planini, razmišljate li o ekonomiji?**

U prirodi nalazim mnogo informacija, asocijacija i metafora, pa mi se ponekada čini da je ekonomija prirodna, a ne društvena nauka. Na primjer, od neke pustinske biljke može se učiti kako ekonomisati vodom, od neke druge kako preživjeti u oskudici, na posnom tlu, a od lanca ishrane u prirodi najbolje možemo shvatiti šta je to cirkularna ekonomija.

I planinarstvo ima svoje ekonomske paralele. Recimo, visina u planinarstvu je pravi kapital. Planinar ulaže veliki na-

Prof. dr Saša Popović

Član Upravnog odbora PSCG. Redovni profesor Univerziteta Crne Gore, Ekonomski fakultet. Fotograf i planinar.

Značajniji vrhovi:

Moldoveanu (2.544m), Rumunija, Mon Blan (4.810m), Francuska, Gran Paradiso (4.061m), Italija, Brajthorn (4.166m), Švajcarska, Grosglockner, do Erzherzog-Johann-Hütte (3.454m), Austrija

por da dostigne visinu, a onda pažljivo s tom visinom raspolaže, čuva je i nastoji da je uveća, sve dok ne postigne cilj. Baš kao i u ekonomiji i u planinarstvu svi koji imaju jaku želju, inicijativu da krenu i istrajnost u planini, spoznaju vrijednost visine, cijenu hoda i ukus rizika. U ekonomiji se svi razvijaju do granica svojih sposobnosti, baš kao što svaka visina dobije svog planinara.

• **Gospodine Popoviću, koliko je planinarstvo, kao brend značajno za zemlje poput Crne Gore?**

Planinarstvo je u svijetu izuzetno komercijalizovano, počevši od direktnih komercijalnih efekata boravka u planini, do indirektnih efekata, koji se odnose na proizvodnu planinarske opreme i odjeće

i slično. Brending planinarstva Crne Gore podrazumijeva nastojanje da se kreira jedinstvena slika planinarske ponude Crne Gore, koja će kontinuirano privlačiti značajan broj lojalnih turista. Mi smo uspjeli da do izvjesne mjere brendiramo turističku ponudu na moru, ali još uvijek ne i na planini. Ponekada imam utisak da su crnogorske planine poput robe pored koje je prodavac zaspao - one same sebi nalaze "kupce".

• **Na koji način planinarstvo može da se ekonomski valorizuje i da bude i privredno isplativa oblast rada. Neka vrsta biznisa?**

Planinari često zbog ljepote planina zažmure na uslove planinarenja, ali to ne može dovesti do značajnijeg privrednog pomaka. Potrebno je imati dobru saobraćajnu povezanost sa svijetom, omasoviti sve vidove planinarstva, izvršiti rekonstrukciju postojeće i izgradnju nove planinarske infrastrukture, povećati saradnju s domaćim i stranim obrazovnim i naučnim institucijama, unaprijediti međunarodnu saradnju, podići nivo sigurnosti u planini i promovisati nove oblike sportsko-rekreativnih aktivnosti u planini.

• **Često se planinarstvo povezuje sa turističkom ponudom Crne Gore. Koliko planinarstvo može i da doprinese boljoj turističkoj promociji naše države?**

Vjerujem da može mnogo više nego što je to trenutno slučaj. Posebno imajući u vidu da je niskokarbonski razvoj nova paradigma razvoja, a planinar je niskokarbonski subjekat.

• **Tekuća, 2017. godina je u znaku 66 godina postojanja Planinarskog saveza Crne Gore. Koje biste aktivnosti u narednom periodu označili kao prioritete?**

Potrebno je nastaviti obuku i licenciranje za različite vidove planinarskih aktivnosti. Održavanje i markacija planinarskih staza je prioritet. Bilo bi dobro da formiramo kvalitetnu bazu GPS trekova koja bi bila raspoloživa na sajtu Planinarskog saveza Crne Gore, s kratkim tehničkim i statističkim opisom staza.

Moralo bi biti više slikarskih kolonija, foto radionica, naučno-istraživačkih kampova i književnih susreta u planini i o planini.

U domenu strateškog djelovanja, potrebno je animirati što veći krug zainteresovanih entiteta, od države, lokalnih uprava, nacionalnih parkova, klubova, turističkih agencija i drugih i izraditi Strategiju razvoja planinarskog saveza Crne Gore, iz koje bi proistekao kvalitetan Akcioni plan.

Tu svakako mora biti potencirana međunarodna saradnja sa regionalnim, evropskim i svjetskim planinarskim asocijacijama, kao i učešće u međunarodnim projektima.

Razgovor vodio: dr Mirko Jakovljević

Saša Popović na vrhu MonBlana - 19. jul 2017.

Mala škola planinarstva 4

BORAVAK U PLANINI

Piše: dr Dragan Bulatović

Nakon dobre pripreme, o kojoj smo pisali u prethodnom broju, boravak i kretanje u planini trebalo bi da predstavljaju radost i pravo uživanje. Dane u planini uglavnom provodimo krećući se uživajući u pogledima i "uzdizanju" na okolne vrhove, dok su noći pogodne za sabiranje utisaka i razmjenu iskustava uz druženje u planinarskom domu ili u kampu pored logorske vatre.

KRETANJE U PLANINI

U planini se možemo kretati na više različitih načina, u različitim sezonama. Sa aspekta sezone i vremenskih uslova koji vladaju na planini razlikujemo kretanje u zimskim i kretanje u ljetnjim uslovima. Za kretanje u planini neophodne su nam odgovarajuće vještine, od kojih su neke urođene, dok se druge stiču upornim vježbanjem.

Cetiri osnovne vještine kretanja u planini su:

1. Pješčenje (Trekking) hodanje planin-

skim, pretežno ravnim terenom bez uspona na vrhove

2. Planinarenje (Hiking) kretanje po strmim planinskim terenima sa usponima na vrhove

3. Penjanje (Climbing) način kretanja gdje se osim nogu koriste i ruke

4. Planinarsko (turno) skijanje koje se odvija van uređenih skijaških staza

Kako su granice između ovih vještina fluidne, možemo reći da se u planini najčešće krećemo kombinacijom različitih vještina. Primjera radi ponekad i na laganoj pješčkoj stazi postoji neki zahtjevan detalj gdje se moramo pridržavati rukama.

U zavisnosti od vremenskih uslova i načina kretanja do postavljenog cilja nekada je potrebno nekoliko sati, a nekada i nekoliko dana. Osnovno pravilo prilikom kretanja je da se uskladi ritam disanja sa radom srca. U početku ćemo se kratati sasvim lagano, a kako se organizam zagrijava, lagano ćemo povećavati i brzinu kretanja. Međutim, kada je u pitanju veća grupa planinara, onda je veoma teško ili nemoguće naći ritam koji će odgovarati svima. U takvim situacijama je preporučljivo podijeliti grupu u više dijelo-

va, naravno ukoliko imamo dovoljno vodiča i iskusnih planinara koji će sve to propratiti.

NOĆENJE U PLANINI

Za višednevne planinarske akcije potrebno je organizovati noćenje u planini. Noći u planini su, po pravilu, puno hladnije i neugodnije u odih u dolini pa je zato potrebno na vrijeme obezbijediti sigurno i koliko-toliko udobno sklonište. Najudobnije i najpoželjnije mjesto za noćenje su planinarski domovi. Za planirane višednevne boravke u planini, tamo gdje nema planinarskih domova i sličnih objekata, neophodno je imati kamp opremu koja se sastoji od šatora, vreće za spavanje i podmetača. Noćenje u odgovarajućem šatoru i toploj vreći obično je prijatno i predstavlja sjajno iskustvo za sve planinare. Međutim, ponekad zbog vremenskih neprilika, lutanja ili loše isplanirane akcije, noć nas može zadesiti daleko od planinarskog doma (uostalom ovakvih domova u Crnoj Gori je jako malo) ili kampa te se zbog toga moramo snalaziti na druge načine. Ovo može biti naročito opasno u zimskoj sezoni, u takvim situacijama spas možemo potražiti u različitim prirodnim (pećine, okapine i sl.) i izgrađenim (kolibe, vikendice i sl.) skloništima, a ukoliko ova ne postoje onda moramo sami improvizovati neku vrstu bivaka.

NOĆENJE U PLANINARSKOM DOMU

Planinarski domovi su objekti izgrađeni za boravak i smještaj planinara i drugih ljubitelja prirode. Pored smještaja u ovakvim objektima se najčešće može dobiti piće a u nekima i hrana. U planinarskim domovima se može konzumirati i vlastita hrana, međutim treba imati u vidu da kupovinom makar kafe ili čaja pomažemo održavanje doma. Članovi planinarskih organizacija obično dobijaju popuste za boravak i smještaj u ovim objektima. Planinarski domovi obično posjeduju jednu ili više spavaona, kuhinju i zajedničku trpezariju, dok domovi više kategorije posjeduju i toaleta i tuš kabine. Domovi su najčešće otvoreni tokom ljetnje sezone, međutim mnogi od njih zimi ne rade ili rade samo po najavi. Prilikom boravka u planinarskim domovima svi posjetioci se ponašaju u skladu sa planinarskom etikom i pridržavaju se kućnog reda koji je obično istaknut na vidnom mjestu u domu. U ovim objektima možemo se osjećati kao kod kuće što podrazumijeva i isto tako ili još bolje ponašanje. Na spavanje se obično ide oko 22 sata i to moramo poštovati i kad nam se ne spava, jer ima puno onih koji su umorni došli sa ture ili se spremaju za rano ustajanje narednog jutra.

NOĆENJE U ŠATORU

Ljudi su od najstarijih vremena koristili šatore za noćenje i zaštitu od vremenskih nepogoda. Čak i danas širom svijeta postoje nomadi koji nemaju drugog doma osim šatora. Za različite namjene postoje različiti tipovi i modeli šatora. Nekadašnji šatori su bili neuporedivo teži i komplikovaniji za montažu od današnjih. Današnji planinarski šatorisu laki i vodonepropustni. Obično su izrađeni od laganih sintetičkih materijala. Najčešće se koriste lagani tzv. „iglo“ šatori (za 2-3 osobe, teški su oko 3 kg), koji se bro-

i jednostavno montiraju i pakuju. Za montiranje ovakvih šatora nije potrebno više od desetak minuta i to bi svaki planinar morao znati. Njihove su cijene različite u zavisnosti od namjene, kvaliteta, marke i sl. Prilikom kupovine bolje je odabrati dvoslojni šator, jer će jednoslojni prije propuštiti kišu. Za boravak u zimskim uslovima i na visokim planinama potrebno je imati visokokvalitetne šatore, za četiri sezone, koji su prilično skupi.

Za nas planinare je veoma važno da znamo odabrati odgovarajuće mjesto za podizanje šatora. Najbolja su uzdignuta i blago nagnuta mjesta, zbog kiše i oticanja vode. Mjesto mora biti suvo, zaštićeno od vjetera, van dometa kamenih ili sniježnih lavina i vodenih bujica, u blizini izvora pitke vode. Nekada je teren potrebno prethodno pripremiti u smislu poravnjavanja, čišćenja kamenja i sl. Ako je u pitanju stjenovito tlo mjesto treba poravnati, nasuti sitnim materijalom, a nekada i zaštititi od vjetera izradom pozida. Na kraškom terenu šator se postavlja u vrtačama, međutim to se ne preporučuje ukoliko postoji nagovjestaj kiše jer se vrtače brzo napune vodom. Ukoliko se očekuje obimnija kiša oko šatora treba iskopati kanal za odvod vode. Šator postavljamo tako da ulaz ne bude direktno izložen udarima vjetera. Postoje i šatori sa dva ulaza tzv. „tunel“. Potrebno je da šator bude što bolje zategnut i pričvršćen za tlo, kako bi izdržao i najjače udare vjetera. Šator takođe postavljamo na bezbjednom rastojanju od mjesta predviđenog za loženje vatre. Za noćenje u šatoru potrebno je imati još i podmetač (karimat, armafleks) i vreću za spavanje. Poželjno je imati i tzv. bivak vreću koja se navlači preko vreće za spavanje. U kampovima je pored mjesta za loženje vatre potrebno unaprijed odrediti i mjesto za skupljanje otpadaka koje prilikom napuštanja kampa treba odnijeti sa sobom u dolinu.

NOĆENJE U IMPROVIZOVANIM OBJEKTIMA

Nekad zbog raznih nepredviđenih okolnosti moramo zanočiti u planini na mjestima daleko od kampa ili planinarskog doma. U takvim situacijama doći će do izražaja naša snalažljivost u izradi improvizovanih objekata za noćenje-bivaka. U podizanju ovih objekata koristimo materijale koji nam stoje

Planinarski dom Vranjak

na raspolaganju kao što su stijene, kamenje, granje, snijeg itd. Takođe će nam dobro doći ukoliko postoje i prirodna udubljenja (pećine, zapeći, rupe i sl.). Ukoliko izgradimo sklonište od kamenja i granja možemo ga prekriti šatorskom krilom, astro-folijom, kabanicom ili nekim drugim vodonepropustnim materijalom sa kojim raspolazemo. Skloništa se podižu na mjestima zaštićenim do vjetera, lavina, bujica i sl.

Svakako najteže je provesti noć u stijeni, jer je skučen prostor, pa noć ponekad provedemo vezani na užetu. Za izradu bivaka u obzir dolaze samo široke police, koje mogu biti nagnute prema stijeni, okomite na stijenu ili nagnute od stijene. Može se desiti da na polici ima samo mjesta za sjedenje, u tom slučaju penjači sjede što bliže jedan drugome da bi očuvali tjelesnu toplotu. Postoje i specijalne mreže za spavanje u stijeni koje se bješaju na klinove.

NOĆENJE U SNIJEGU

Za noćenje u snijegu, u nedostatku šatora, možemo iskopati vučju jamu ili sagraditi eskimski iglu. Vrlo je važno da na vrijeme, jer se rano smrkava, pri dnevnom svjetlu, odredimo mjesto za vučju jamu ili iglu. Mjesto treba da je zaštićeno od lavina i jakog vjetera. Izrada snježnog bivka traje 2-3 h, što zavisi od broja ljudi, vrste snijega, opreme i reljefa padine.

Vučju jamu kopamo raspoloživim sredstvima kao što su cepin, bajla, alpinistička kaciga, planinarska porcija i sl. Obično se kopa na kosom terenu, sa debelim naslagama tvrdog snijega koristeći postojeću konfiguraciju ispod kamenih blokova ili litica. Najprije kopamo ulaz, a zatim lijevo ili desno od ulaza prostoriju za spavanje. Veoma je važno da ležište bude na visini većoj od ulaza, zbog ugljen dioksida. Takođe je potrebno pomoću štapa ili cepina napraviti otvor za ventilaciju. Zidove i tavanicu vučje jame treba što bolje uglačati da voda ne bi kapala. U nedostatku vremena kopamo vučju jamu za sjedenje. Ulaz vučje jame zatvaramo blokovima utabanog snijega. Temperatura u vučjoj jami je uvijek oko 0 stepani celzijusa, bez obzira na vanjsku temperaturu. Ukoliko zapalimo svijeću temperatura u vučjoj jami će se povećati za 1-2 stepena. Prije odlaska na spavanje preporučuje se trljanje stopala snijegom jer ćemo na taj način oprati noge i poboljšati cirkulaciju. U nedostatku podmetača i vreće za spavanje noge možemo uvući u ranac, a rezervnu odjeću, užad i slično postaviti ispod sebe.

Iglu je kućica od leda izgrađena u obliku kupole. Izrada igloa znatno je komplikovanija i zahtijeva više iskustva od izrade vučje jame. Gradi se od blokova čvrstog snijega, kosih stranica koje slažmo u obliku spirale koja se prema vrhu sužava

nastavice se...

Zaštitni zid oko šatora na Denaliju

PLANINSKI FESTIVAL KOLAŠIN 2017.

66 GODINA NA VISINI

Prvi planinski festival u Crnoj Gori uspješno je realizovan u Kolašinu od 2. do 4. juna 2017. godine, okupivši oko 500 ljudi iz zemlje i inostranstva.

Planinski festival bio je međunarodnog karaktera. Učestvovali su najviši zvaničnici planinarskih asocijacija i planinari iz 13 zemalja i to iz: Turske, Grčke, Albanije, Bugarske, Makedonije, Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Češke, Austrije i Crne Gore.

Postavljeni ciljevi manifestacije su u potpunosti postignuti. Bogat i sadržajan program festivala bio je fokusiran na promociju i afirmaciju planinarstva, sportskog duha

i kulture, zdravih stilova života, ali i prirodnih i turističkih potencijala Kolašina i okolnih planina.

Festival je bio i mjesto susreta, druženja, razmjene iskustava, treninga i usavršavanja. Osim sportske i funkcije promocije planinarskih aktivnosti, turističke destinacije i pojedinih atrakcija, festival je imao i ulogu povezivanja različitih aktera kako na lokalnom tako i na državnom i regionalnom nivou.

Planinski festival se sastojao iz više događaja koji su se odvijali na različitim lokacijama u Kolašinu i okolini. U okviru manifestacije održano je 8 veoma značajnih i zanimljivih događaja:

1. Izložba fotografija Planine Crne Gore
2. Premijera filma "Crnogorska ekspedicija Denali 2012"
3. Promocija časopisa Planinarske novine br. 4
4. Medjunarodni tabor planinara „Bjelasica 2017"
5. 18. sastanak Balkanske planinarske unije
6. Svečana akademija povodom 66 godina PSCG
7. Takmičenje u planinarskoj orijentaciji "Montenegro kup 2017"
8. Sportsko penjanje - seminar

Planinski festival – Kolašin 2017 zvanično je otvorila, 02. juna u 19 sati, predsjednica opštine Kolašin, gospođa Željka Vuksanović. Nakon otvaranja festivala uslijedilo je otvaranje izložbe fotografija sa nagradnog

konkursa „Planine Crne Gore“. Na konkursu je bilo ukupno prijavljeno 300 fotografija. Radove je poslalo ukupno 69 autora, od čega 12 stranih (Srbija, Francuska, Hrvatska, Slovačka i Estonija). Pored nagrađenih i fotografija sa pohvalom, žiri je odabrao još 14 fotografija, koje su izložene u Centru za kulturu u Kolašinu. Izložbu je otvorila mr Vesna Bulatović, članica Upravnog odbora Planinarskog saveza Crne Gore i SRD „Montenegro tim“ iz Nikšića.

Posebno oduševljenje, a i suze prisutnih u sali Centra za kulturu, prve festivalske večeri izazvala je premijera filma „Crnogorska ekspedicija Denali 2012“. U ovom filmu je na autentičan način prikazan uspon prve crnogorske ekspedicije na najviši vrh sjeverne Amerike – Denali (6194 mnv), koji je ujedno i najhladnija planina svijeta. Junaci filma – članovi ekspedicije: Dragan Bulatović, Milan Radović, Boris Čelebić, Aleksandar Đajić i Zoran Prljević iz PK "Visokogorci" su se pojavili pred publikom, koja ih je uz ovacije pozdravila.

Na promociji četvrtog broja „Planinarskih novina“ nadahnuto su govorili glavni i odgovorni urednik mr Darko Brajušković, zamjenik urednika dr Mirko Jakovljević i pjesnik akademik Janko Vujisić.

Drugog dana Festivala na nekoliko lokacija u Kolašinu i okolini dešavalo se više značajnih i zanimljivih događaja:

Na Bjelasici je organizovan tabor planinara u okviru koga je organizovana hiking tura od planinarskog doma na Vranjaku do najvišeg vrha Bjelasice, Crne Glave (2139mnv). U isto vrijeme na Brezi i na terenima Bašanjeg brda, održano je takmičenje u planinarskoj orijentaciji "Montenegro kup 2017".

U kasarni „Breza“ i na poligonu za sportsko penjanje u Biočinovićima, realizovan je seminar u sportskom penjanju koji je vodio referentni predavač Matjaž Šerkezi, predstavnik Slovenije u komisiji Međunarodne planinarske federacije (UIAA) u kojoj se bavi standardima, obukama i treninzima.

U hotelu Bianca održan je XVIII sastanak Balkanske planinarske unije. U pitanju je regionalna planinarska asocijacija koju čine planinarski savezi svih balkanskih zemalja, od Turske do Slovenije. Ovom sastanku su, pored delegacija članica Balkanske planinarske unije, prisustvovali i predstavnici Češke,

Mađarske i Austrije.

U Sali Centra za kulturu, 3.juna u 20 sati, održana je Svečana akademija povodom 66 godina od osnivanja Planinarskog saveza Crne Gore. Na akademiji je nadahnuto govorio predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore dr Dragan Bulatović, zatim predsjednik Balkanske planinarske unije prof. dr Jovica Ugrinovski, predsjednica Skijaškog saveza Crne Gore gospođa Vesna Medenica, kao i savjetnik ministra održivog razvoja i turizma, gđin Rešad Nuhodžić. Kulturno – umjetnički program sa tradicionalnim pjesmama i igrama iz Kolašina izveli su afirmisani umjetnici KUD-a „Mijat Mašković“. Crnogorsku himnu izveo je dječji hor Škole za osnovno muzičko obrazovanje iz Kolašina, a veoma zapažene instrumentalne nastupe imale su učenice ove Škole, koje su nagrađivane na različitim međunarodnim takmičenjima: Gala Dulović, Helena Vuković, Viktorija Tatić i Nađa Grdinić. Svečani dio programa oba dana vodila je Radmila Krgović.

Planinarski savez Crne Gore je povodom jubileja „66 godina na visini“ dodijelio nagrade i priznanja zaslužnim planinarima, klubovima i institucijama koje su pomagale i doprinosile razvoju i unapređenju planinarstva prethodnih decenija. U ime nagrađenih učesnicima skupa se obratio planinarski veteran Mijo Kovačević kome je dodijeljena Plaketa za životno djelo u oblasti planinarstva. Nakon svečane akademije za dobitnike nagrada i priznanja kao i za goste iz inostranstva, organizovano je večera i druženje uz muziku u restoranu „Planinar“.

Trećeg dana Festivala za predstavnike Balkanske planinarske unije organizovan je obilazak Manastira Morača i Biogradskog jezera. Završetkom programa seminara za sportsko penjanje prvi Planinski festival, događaj od istorijske važnosti, je zatvoren.

Pored sportske festival je imao i ekonomsku funkciju koja se ogleda prije svega kroz proširenje turističke ponude, privlačenje većeg broja domaćih i stranih turista, povećan obim turističkog prometa i povećanu turističku i ukupnu potrošnju. Festival je promovisan putem štampanih i elektronskih medija u zemlji i inostranstvu. Manifestacija

je najavljena na web stranicama zemalja članica BMU. Ove zemlje predstavljaju veoma interesantna ciljna tržišta za našu zemlju kada su u pitanju alternativni vidovi turizma koji uključuju outdoor aktivnosti.

Manifestacija se pokazala kao dobar način za promociju Kolašina i cijele države, odnosno njihovih prirodnih vrijednosti, materijalnog i kulturnog nasljeđa. Preljepa i očuvana priroda, fascinantni planinski pejzaži, tradicionalna gostoljubivost Kolašinaca, dobra ponuda nacionalne hrane i pića svakako su doprinijeli efikasnijem dostizanju ciljeva manifestacije. Organizator je posvetio pažnju pratećim i animativnim sadržajima kao što su koktel prve festivalske večeri, svečana večera i druženje uz muziku druge festivalske večeri, obilazak grada, izleti do atraktivnih lokacija i sl.

Manifestacija će imati pozitivan uticaj na kreiranje imidža o Kolašinu kao turističkoj destinaciji. Učesnici manifestacije, posmatrači i svi drugi ponijeli su iz Kolašina najljepše utiske, pa možemo reći da je ovo efektan način da se turistička destinacija

adekvatno promovise.

Naša vizija je da manifestacija postane tradicionalna, da njen program svake godine bude bogatiji sadržajni, te da privlači sve veći broj učesnika i posjetilaca. Na taj način manifestacija će vremenom steći status festivala od posebnog značaja za crnogorski sport i turizam. Ovakve manifestacije svakako daju impuls daljem razvoju zajednice i njenog identiteta.

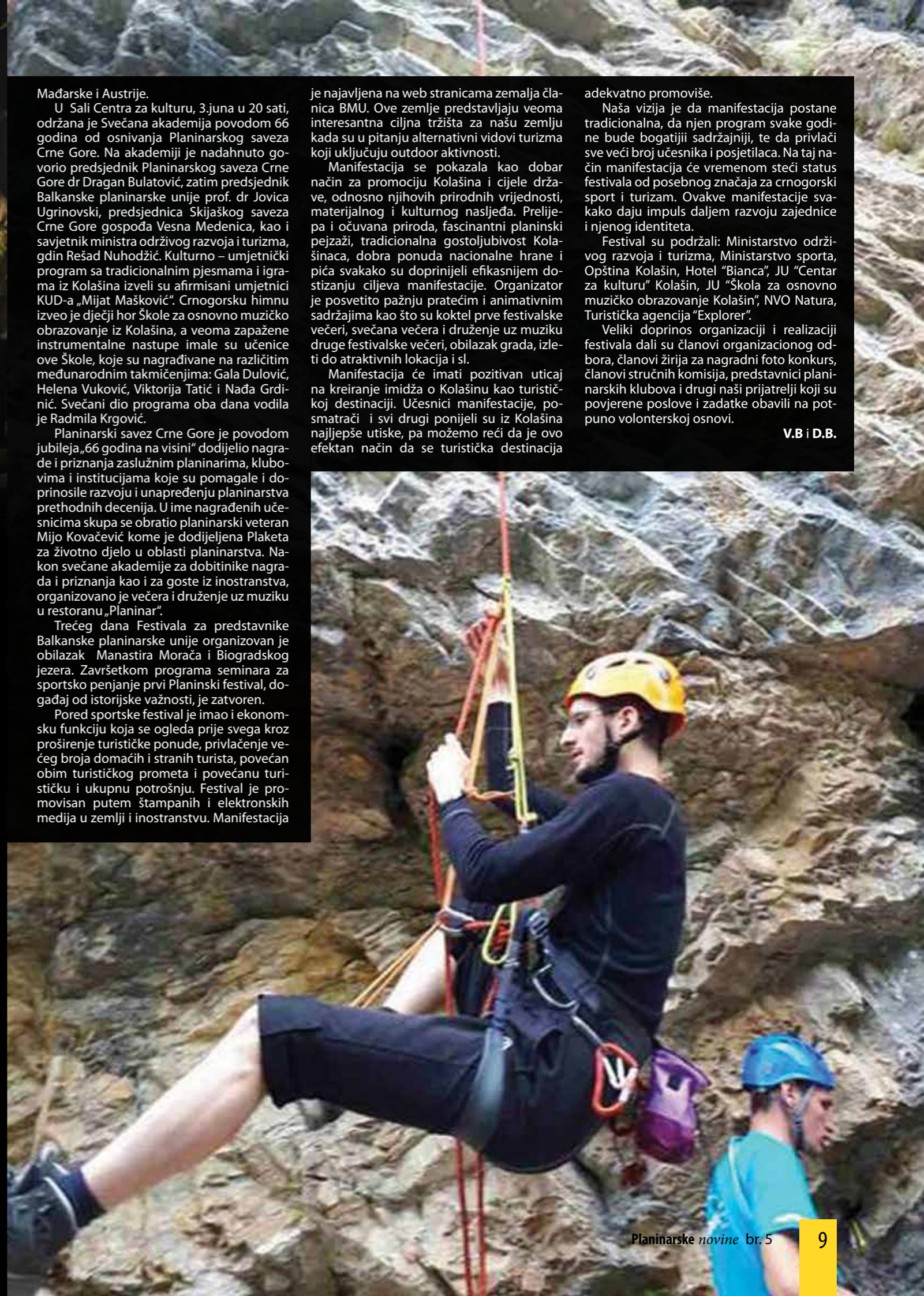
Festival su podržali: Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo sporta, Opština Kolašin, Hotel "Bianca", JU "Centar za kulturu" Kolašin, JU "Škola za osnovno muzičko obrazovanje Kolašin", NVO Natura, Turistička agencija "Explorer".

Veliki doprinos organizaciji i realizaciji festivala dali su članovi organizacionog odbora, članovi žirija za nagradni foto konkurs, članovi stručnih komisija, predstavnici planinarskih klubova i drugi naši prijatelji koji su povjerene poslove i zadatke obavili na potpuno volonterskoj osnovi.

V.B i D.B.

Mr Darko Brajušković

PSK „KOM“ NAJBOLJI U DRŽAVI

Anastasija Đurković, Nemanja Ćirović,
Anđela Jojić, Ivan Guberinić,
Milena Đurković i Rade Đeković.

U okviru Planinskog festivala koji je održan u Kolašinu, 3. juna 2017. godine je realizovano Nacionalno prvenstvo - Ekipno takmičenje u planinarskoj orijentaciji.

Planinarski klub „Kom“ iz Andrijevice

je na takmičenju učestvovao sa svoje dvije ekipe (u muškoj i ženskoj konkurenciji).

Organizator takmičenja je bio Planinarski Savez Crne Gore, odnosno Komisija za orijentacione sportove. Takmičenje je bilo veoma kvalitetno organizovano i

realizovano.

Ekipe su se okupile u kasarni „Breza“ u Kolašinu, gdje je nakon ceremonijala otvaranja i pozdravnih riječi od strane Dragoslava Vujovića iz PSCG (Komisija za orijentacione sportove) i predstavnika VCG počeo takmičarski dio.

Na stazi od oko 8 km za muškarce (i nešto kraćoj za žene) ekipe iz svih crnogorskih klubova su se borile za naslov Šampiona države za 2017. godinu.

U ženskoj konkurenciji, tročlana ekipa planinarskog kluba „Kom“ iz Andrijevice je bila ubjedljivo najbolja. Drugo mjesto je pripalo ekipi PSK „Javorak“ iz Nikšića.

U muškoj konkurenciji, takođe, prvo mjesto je osvojila ekipa planinarskog kluba „Kom“ iz Andrijevice, druga je bila ekipa Kluba vojnih planinara „Kapetan“ iz Kolašina, dok je trećeplasirana bila ekipa PSK „Javorak“ iz Nikšića.

Diplome najboljima u obje konkurencije je uručio Predsjednik Planinarskog Saveza Crne Gore dr Dragan Bulatović, koji je zahvalio svim takmičarkama i takmičarima na učešću i izrazio veliko zadovoljstvo što je sve proteklo u najboljem redu. Posebne čestitke je uputio najboljima – Planinarskom klubu „Kom“.

Na ovaj način mlade takmičarke i takmičari iz Andrijevice su pokazali da se jedino upornim i kvalitetnim radom mogu postići dobri rezultati. Planinarski klub „Kom“ ulaže u obrazovanje i edukaciju svojih mladih članova, a oni to uzvraćaju svojim rezultatima.

PSK „KOM“,
Andrijevice

Izveštaj sa takmičenja u planinarskoj orijentaciji BMU MOC – RAJAC 2017

U periodu od 6-8. oktobra 2017. godine, na planini Rajac u Srbiji, održano je takmičenje u planinarskoj orijentaciji.

Crnogorsku reprezentaciju je predstavljalo 9 članova:

Ekipa seniori I : Djordjije Vujičić, Dejan Vujičić i Marko Blečić

Ekipa seniori II : Igor Ćirović, Milija Ćirović i Radojka Cerović

Ekipa juniori : Matija Vujović, Vasilije Vujović i Martin Spaić

Takmičenje se sastojalo od dnevne i noćne trke, rešavanja teorijskih testova i zadataka uz razdvajanje takmičara. Aktivnosti su se obavljale po izuzetno lošim vremenskim uslovima sa niskom temperaturom.

Kao i prethodne godine, na takmičenju u planinarskoj orijentaciji u Sloveniji, naše ekipe su pokazale da su u ovom sportu veoma konkurentne.

Ekipa seniori I je osvojila III mjesto u

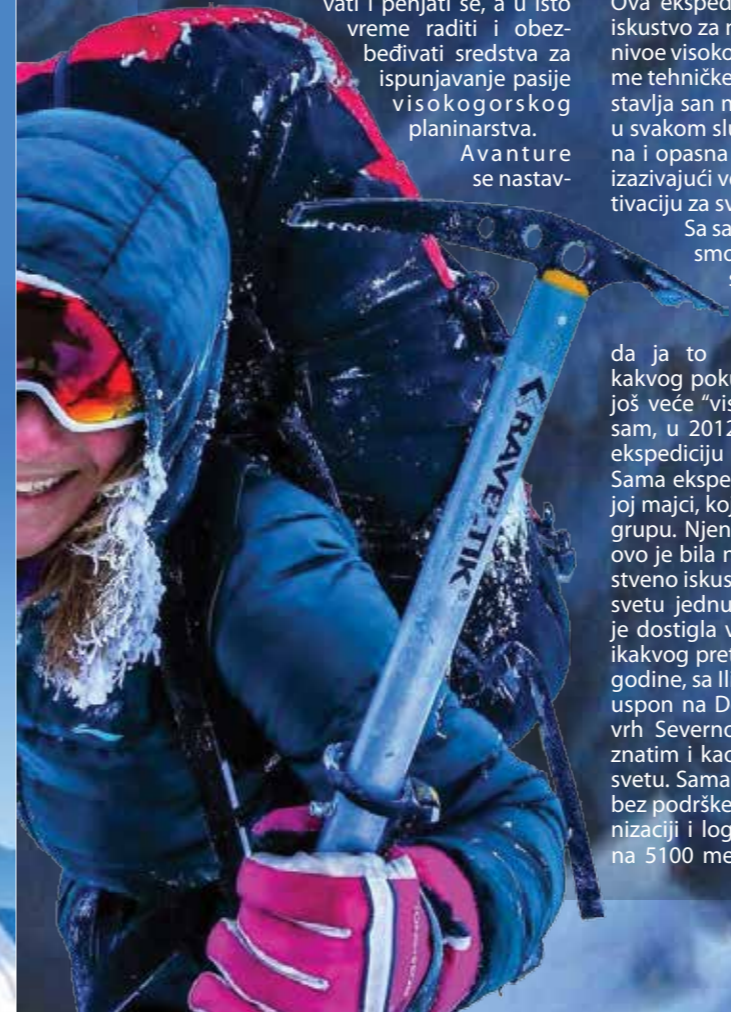
ukupnom plasmanu, dok je ekipa juniora osvojila IV mjesto.

Ekipa seniora II nije završila trku.

U ukupnom plasmanu, naša reprezentacija je osvojila II mjesto.

Selektor naše reprezentacije je bio Dragutin Vujović, načelnik Komisije za planinarsku orijentaciju.

Matija Vujović

Ilina Arsova

SAN O 7 SVJETSKIH VRHOVA

Pre nešto više od 10 godina, jula 2006. god., kao član spasilačkog tima Makedonskog Crvenog Krsta uspjela sam da stignem do vrha, veoma lepog i najvišeg vrha Alpa i Zapadne Evrope, Mon Blan, na nadmorskoj visini od 4807 metara. Ovaj uspon predstavlja početak moje intenzivne želje i predanosti da što više vremena provodim na velikim visinama, retkom vazduhu i snegu. Svi moji budućni planovi bili su usmereni ka penjanju i planinarstvu, iako, u to vreme, to nisu bili niti moj prioritet niti moja profesionalna orijentacija. Nakon dvogodišnjeg rada i uspinjanja po planinama i stenama Azije (2008-2009. god.) moji apetiti ka sve većim visinama naglo rastu. Do kraja 2009. god. sa mojim partnerom Ilijom Ristovskim, iskusili smo draž uspona na više vrhova visine između 3000 i 5000 metara u Kini, Indoneziji, Kazahstanu i Turskoj. Nije bilo lako putovati i penjati se, a u isto vreme raditi i obezbeđivati sredstva za ispunjavanje pasije visokogorskog planinarstva.

Avanture se nastav-

ljaju na Južno Američkom kontinentu gde sam sa uspehom savladala nekoliko vrhova visine između 5000 i 7000 metara, postajući prva Makedonka koja se uspjela na najviši vrh Južne Amerike od 6963 m., Akonkagvu. Pri tome je uspon ostvaren "solo" u vremenu nacionalnog rekorda od samo 6 dana.

Pasija ka uspinjanju i visinama rezultira u novi intenzivni trening na Alpima. Tamo smo se, 2011. godine, sa Ilijom, popeli na Mon Blan, Brajthorn i Materhorn, jedan za drugim, u periodu od nešto više od 10 dana. Ujedno, to predstavlja i prvi uspon na Materhorn sa Italijanske strane (preko t. zv. Lavljeg greben) nekog Makedonca, kao i prvi uspešan uspon jedne Makedonke na ovu prelepu Alpsku piramidu.

Zajedno smo, iste godine, ostvarili još veći izazov (vrh Ama Dablam u Nepal, visine 6856 m.). Ekspediciju je vodio Britanac Tim Mozdejl (Tim Mosedale). Ova ekspedicija predstavlja izvanredno iskustvo za nas oboje, uvodeći nas u više nivoe visokogorskog planinarstva na strme tehničke uspone. Ama Dablam predstavlja san mnogih planinara-alpinista a, u svakom slučaju, i naš. To je jedna snažna i opasna planina, estetički lepa, koja, izazivajući veliki respect, predstavlja motivaciju za svakog planinara.

Sa samog vrha Ama Dablam imali smo izuzetno lep pogled na vrh sveta (Mont Everest). Upravo tada se, kod mene, pojavio prvi unutrašnji osećaj da ja to mogu. Međutim, pre bilo kakvog pokušaja, htela sam da dobijem još veće "visinsko" iskustvo. U tom cilju sam, u 2012. godini, organizovala malu ekspediciju na vrh Afrike, Kilimandžaro. Sama ekspedicija je bila posvećena mojoj majci, koja je, kao doctor, pratila našu grupu. Njen san je bio da ode na "Kili" i ovo je bila njena prilika. To je bilo jedinstveno iskustvo majke i ćerke pokazujući svetu jednu inspiraciju žene (65) koja je dostigla visinu od skoro 5000 m. bez ikakvog prethodnog treninga. Maja iste godine, sa Ilijom i Nadirom smo pokušali uspon na Denali (Mt MckKinley), najviši vrh Severnoameričkog kontinenta, poznatim i kao najhladnijom planinom na svetu. Sama ekspedicija je organizovana bez podrške Saveza a u sopstvenoj organizaciji i logistici. Ekspedicija se završila na 5100 metara nadmorske visine, i to,

pre svega zbog veoma loših vremenskih uslova, intenzivnih snežnih padavina i lavina koje su prouzrokovale nekoliko nesreća sa tragičnim posledicama. U svakom slučaju to je za nas bilo jedno veliko iskustvo koje nam je na najteži način pokazalo da se planina mora poštovati. Još tada sam znala da ću, jednog dana, ovaj pokušaj, ali sa mnogo većim iskustvom i poznavanjem čudi ove planine, ponoviti.

Konačno, 2013. godine, uz podršku Federacije planinarskih sportova Makedonije, Agencije za mlade i sport, mnogih sponzora i individualnih podržavača započeli smo projekat "Prva Makedonka na Everestu". Pored toga što je to bio moj lični san i životni izazov, projekat je predstavljao i istorijski nacionalni moment. Ovaj korak je znatno povećao nivo Makedonskog visokogorskog planinarstva. To je posebno bilo izraženo kod žena, što je uticalo jako pozitivno na promociju planinarskih sportova i na jačanje motivacije u društvenoj zajednici.

Nakon 10 vrhova iznad 5000 metara i 2 blizu 7000, veoma veoma dobrom iskustvu u uspinjanju na strme stene sa ili bez uzadi osećala sam se i psihički i fizički spremna za najviši vrh na svetu, 8848 m visoki Everest (Sagarmatha).

Ekspedicija na Everest predstavlja jedan dug put, koji je veoma zahtevan, kako fizički tako i psihički. Treba provesti oko 2 meseca uz ograničene zalihe, higijenske uslove, hrane, komfora i pirtom živeti u improvizovanim uslovima. Ekspedicija predvođena Timom Mosdejdom zahteva od svih članova visoko nivo samostalnog delovanja. Nakon 3 nedelje prilaza Baznom kampu i 2 nedelje visinskih aklimatizacija do kampa 3 na 7350 metara, bili smo spremni za uspon na vrh i čekali na prozor pogodnih vremenskih uslova. Kako nam je cilj bio da izbegnemo gužvu u tesnim prolazima, krenuli smo ranije od ostalih grupa. 22. maja 2013. krenuli smo sa južnog sedla u 8 sati uveče i stigli na vrh 23. maja u 3:15 nakon ponoći. Putem nismo sreli mnogi ljudi. Iako je bilo malo prerano čekati na izlazak sunca, uživali smo u obrisima lepe Himalajske panorame koja se postepeno pojavljivala sa zorom. Sam završni uspon je trajao 7 dana po sledećem rasporedu: Dan 1: Bazni kamp – Kamp 2; Dan 2: odmor; Dan 3: Kamp 2 – Kamp 3; Dan 4: Kamp 3 – Južno sedlo; Dan 5: Čekanje da se vetar umiri – oko 8 uveče, polazak na završni uspon do vrha; Dan 6: Uspon na vrh - Kamp 2; Dan 7: Kamp 2 – Bazni kamp.

Nastaviće se...

SUSRETI: Satyabrata Dam, planinar iz Indije koji je obišao 172 države i „sreo“ se sa 400 vrhova viših od 4000 metara

STRAH SE U ŽIVOTU POBJEĐUJE RADOZNALOŠĆU

Naučio sam da živim u momentu, ne žaleći za prošlošću i ne brineći za budućnošću. Radoznalost mi je pomogla da strah uvijek preinačim u svoju korist. Ne volim da me hvale, još sam mali dječak, još je toliko nepoznatog preda mnom...

Na Bukumirskom jezeru: Bato Bulatović, Rašo Rakočević, Satyabrata Dam, Kiki Tsakaldimi i Tanja Ivanović

Tekst: Dražen Drašković foto: Arhiva PSCG

KOLAŠIN. Lagan korak kolašinskim ulicama. Kao da podskakuje prelazio je dionicu od marketa „Voli“ gdje je kupovao zdravu hranu do kafe bara „Selekt“ gdje se nalazio sa prijateljima iz Kolašina i Planinarskog saveza Crne Gore. I razmišljanje – možda je ovaj čovjek napravio više koraka planinskim usponima i nizbrdicama, gradskim ulicama. Možda se ne snalazi na ravnini...

Satyabrata Dam je čovjek koji je uspješno predvodio sve ekspedicije od južnog do sjevernog pola. Popeo se na preko 400 vrhova visine preko 4000 metara. Poželio je i uspio da prepješači Afriku svom njenom dužinom ali i da skija ledenom površinom Grenlanda. Posjetio je 172 zemlje ove planete a pored planinarenja voli kriminologiju, fotografiju, muziku. Voli da piše, motivacioni je govornik, predavač o liderstvu...

Da li je ovaj Indijac čovjek sa neke druge planete. Ovu misao preformulisali smo u pitanje – kako se osjeća kada je u životu uradio toliko stvari prije drugih? Kako je biti

Mali smo mi da osvajamo vrhove

Kada smo ga pitali koji osvojeni vrh smatra najvećim uspjehom, gotovo se naljutio zbog glagola „osvojiti“...

– Morate razumjeti da nikada ne smije koristiti pojam „osvojiti“ kada je riječ o planini ili nekoj drugoj sili prirode. Mi ne osvajamo vrhove, ne možemo, previše smo mali. Mi samo posjećujemo vrhove. Popeo sam se na 400 vrhova koji su iznad 4000 metara i gotovo je nemoguće da među njima izdvojim jedan kao najveći uspjeh. Ali neki su ipak nezaboravni i stalno dolaze u sjećanja...Čakrarahu, Materorn, Nort Fejs, Kasin, Bijela igla na Himalajima i mnogi drugi.

vlasnik onoga što je drugima nemoguće i nedostižno a sve se dešava voljom i korakom. Njegova nadmoć u odnosu na ostale nije mjerena materijalnim nego duhovnim, voljnim, fizičkim...

– Zahvalan sam životu i svim mojim prijateljima širom svijeta, bilo da su planinari ili ne. Svima koji su me ohrabivali da uvijek idem naprijed. Sa druge strane sam skroman i ponizan jer nijesam ostvario veći dio stvari koje nam život nudi. Osjećam se srećno i povlašćeno zato što imam najbolju majku. Njoj dugujem sve. Ona je ta koja me je podsticala da vjerujem u svoje snove i da ništa nije nemoguće...

Kaže da su planine i visine najbolje učionice jer nas uče onom što zapravo jesmo. Ka

Život u trenu

Satyabrata Dam kaže da su ga planine naučile da živi jednostavno i da je sreća mnogo dostupnija nego što se čini...

– Uvidio sam koliko nam je malo potrebno za sreću i zadovoljstvo. Kada idemo ka planini nosimo u sebi samo ono što nam je stvarno potrebno. Radošću koju osjećamo na planini je neporediva sa nekom drugom. Pogled, osjećaj, ostvarenosti, prijateljstva koja stvaramo, trenuci koje proživljavamo. Naučio sa, da živim u momentu, u trenutku, ne žaleći za prošlošću i ne brineći za budućnošću. U tom trenutku na vrhu planine nema ni prošlosti, ni budućnosti. Samo živim taj trenutak i postizem harmoniju uma, tijela, duše...

planini se odlazi sa respektom i poniznošću i sa željom da naučimo a ne da pokažemo koliko smo snažni. Sa planine se vraćamo ne ostavljajući tragove svoga prisustva...

– Za mene su planine hramovi. To su sveta mjesta a moji planinarski poduhvati za mene su hodočašća. Moj prvi vrh je bio Kalahoi na Himalajama. To je tehnički zahtjevan vrh okružen ledom i kamešnjem. Tada sam imao 12 godina i osjećao sam se čudno na neki način. Popeo sam se na toliki vrh a osjećao sam se kao da sam kod kuće. Tada sam shvatio da sam rođen da bih stizao na vrhove, da je to svrha moga postojanja. Najvažnija stvar toga moga prvog susreta sa vrhovima je što sam tada osjetio koliko još ima vrhova koje treba da vidim, da dotaknem, da budem na njima. Zato sam krenuo da

putujem svijetom u potrazi za novim vrhovima i avanturama...

Kada je iznad Kolašina proteklih dana osvajaio vrhove Bjelasice i Komova, imao je uvijek jednako snažnu emociju i uzbuđenje. I nema za njega malih i velikih planina. Sve su planine – planine. I svaki vrh je – cilj. Pitali smo ga kako se osjeća kada dotakne vrh, kada ispuni cilj...

– Prvo se zahvalim planini što mi je omogućila da stignem bezbjedno vrha i poklonim joj se u znak poštovanja. Zatim sjedem, dišem i razgledam okolo. Ne tragan ni za čim. U tom momentu osjećam radost što sam još uvijek živ i što imam

Majčina pravila

Majka je riječ koju često pominje Satyabrata Dam. Kao da je u sebe uselio sve majkine riječi, savjete, poglede. Saopštava tri majčina pravila...

– Nikada u životu ne radite nešto samo zbog novca. Radite ono što volite i želite da radite. Uvijek vjerujte u svoje snove, jer ako vi ne vjerujete u njih, neće vjerovati ni niko drugi. Slušajte razum ali pratite srce, jer onom intuicijom zna ono što vaš mozak ne može znati..

priliku da vidim svijet sa tog predivnog mjesta. I nema potrebe za traganjem u tom trenutku. Ono što zaslužujem, doći će ka meni prirodnim putem dok god u potpunosti preživljavam svaki momenat i održavam svoja čula pristupačnim.

A da li Satyabrata Dam ima strah. Plaši li se svojih pokušaja kad ih planira ili kada ih ostvari. Kaže da svi planinari imaju strah od nepoznatog, od smrti, nezgode. Nemoguće je da čovjek nema straha. Ali taj strah treba da je kontrolisan i iskorišten tako da bude naša prednost...

– U suprotnom će nas strah učiniti hendikepiranim i spriječiti da dosegamo svoj puni potencijal. Strah nas sprečava da ispoljimo i ono za šta smo spremni. Strah nam uzima ono što nam pripada. Ja sam u svom životu strah zamijenio radoznalošću. Tako umjesto straha od nepoznatog, radoznalošću otkrivam nepoznato i to je jedan od najvećih izvora moje motivacije. Radoznalost me pretvara u istraživača jer želim da otkrijem, naučim i iskusim stvari koje nijesam do sada i koje možda niko nije. Moje avanture su način da istražujem svijet ali i da otkrivam svoje istinsko biće. Svi moji usponi su duhovni usponi. Mnogo puta sam doživljavao nesreće, bio zatrpavan lavinama, suočavao se sa smrću ali sam se trudio da budem živ i da se ne plašim smrti nego što je ona nastupila. Upravo tako sam svoj strah pretvarao u svoju korist.

Dragan Bulatović, predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore je sa svojim saradnicima bio pravi domaćin planinaru iz Indije. Mijo Kovačević, najstariji crnogorski planinar mu je uručio specijalno priznanje. Domaćin u Kolašinu je bio i Milosav Bato Bulatović. Crna Gora je bila jedna od 172 države na svijetu kojoj je svoju radoznalost darovao Satyabrata Dam. Pitali smo ga da rangira Crnu Goru među 172 svjetske adrese svoji vrhova i avantura.

– Definitivno ste u top 10 zemalja na svijetu. Priroda i sjajni ljudi čine ovu zemlju fantastičnom. Vidio sam nasmiješena lica, riječi dobrodošlice, prijateljstvo na svakom koraku...

Crna Gora u tri riječi ...Raj na zemlji kaže Satyabrata Dam...

(Preuzeto iz "Pobjede")

Sramota me je kad me hvale

Predaje o liderstvu ali se ne smatra liderom. Kaže da je kao mali dječak, kao Alisa u Zemlji Čuda..

– Još ništa nijesam uradio. Put je preda mnom i cijeli svijet nepoznatog je ispred mene. Ni jedan rekord nijesam postigao sa namjerom. To se desilo samo od sebe. Ja sam se samo peo, istraživao, pratio svoje srce a ostalo se desilo samo od sebe. Zapravo se posramim kada ljudi govore velike stvari o meni jer sebe ne gledam na takav način. I dalje učim, rastem, sanjam, postavljam pitanja...

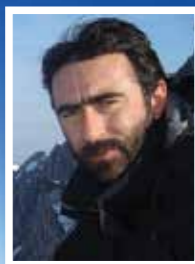

Kiki Tsakaldimi i Satyabrata Dam sa dr Draganom Bulatovićem predsjednikom PSCG.

Planinarski svijet

Na Himalajima stradao legendarni alpinista Uli Štek

LEGENDA SE PRESELILA U LEGENDU

Piše:
Milan Radović

Uli Štek sa penjačkim partnerom na nekom od vrhova

Uli Štek

Kada je Uli Štek 2013. doživio incident u baznom kampu Everesta sa pobješnjelom Šerpasima, bilo je pitanje da li će se jedan od najboljih alpinista svih vremena ikada više vratiti na najvišu goru svijeta. Vratio se ove godine sa smjelom idejom. Ideja je bila u skladu sa Ulijevom planinarskim karakterom da radi neobične stvari u svjetskom alpinizmu i pokušao ono što nikom nije uspjelo do tada. „Neuspjeh za mene bi bio samo da se ne vratim živ kući“ rekao je Uli prije odlaska na Himalaje.

Na žalost, najbrži penjač današnjice, „Švajcarska mašina“, kako su ga zvali, doživio je neuspjeh. Planinarskim svijetom je brzinom munje, 30. aprila stigla šokantna vijest. Bez mnogo detalja, objavljeno je da je Švajcarac poginuo između kampova 1 i 2 na Nupceu, prilikom aklimatizacionog uspona. Nakon što je njegov partner Šerpa Tenji doživio promrzline, Uli je odlučio da nastavi sam proces aklimatizacije. Kako se desilo da padne u provaliju, vjerovatno će zauvijek ostati tajna. Sudbina je htjela da Uli Štek bude prva žrtva Everesta ove sezone.

„SWISS MACHINE“

Uli Štek se stalno kretao, čini se, sa druge strane granica ljudskih mogućnosti. Napravio je niz nevjerojatnih uspona, a zbog brzine penjanja prozvali su ga „Švajcarska mašina“. Čitav život je posvetio planinama, rođen je u njima, živio je u planinama. Bavio se paraglajdingom, trčao maratone. U 41. godini zauvijek se predao planini...

Uli Štek je rođen 04. oktobra 1976. godine u Ringenbergu kod Berna u Švajcarskoj. Teško je nabrojati šta je sve uradio u svojoj planinarskoj karijeri, ali je postao poznat po brzini penjanja i rekordima koje je postavio i koji će biti teško dostići. Već sa sedamnaest godina penjač je smjerove ocjene 9 po UIAA standardu. Sa osamnaest godina popeo je sjeverno lice Eiger-a i Bonati smjer u masivu Mon Blanca. U junu 2004. godine zajedno sa Stephan Siegrist-om je popeo Eiger, Monch i Jungfrau za nevjerojatnih 25 sati. Sledeće godine je zabilježio još jedan uspjeh u „Khumbu-Express“ ekspediciji. Ekspedicija je zamišljena kao prvo samostalno

Nije stigao da posjeti Crnu Goru

Planinarski klub „Visokogorci Crne Gore“ je imao ideju da Uli Šteka dovede u Crnu Goru koji bi ispenjao neke od naših vrhova i održao predavanje za planinarsku javnost u našoj zemlji. Preko zajedničkih prijatelja, slovenačkih alpinista, dogovarene su pojedinosti. Čekao se povoljan momenat i vrijeme koje bi odgovalaralo Šteku za ovu posjetu. Na žalost, tragedija na Himalajima nas je uskratila da uživo čujemo slavnog alpinistu, ali i njega da se upozna sa našim prekrasnim planinama.

penjanje sjevernog zida Cholatse (6440 m) i istočnog zida Taboche (6505 m). Nakon ovog uspjeha, poznati magazin „Climb“ ga je proglasio jednim od najbolja tri alpinista u Evropi.

Prvi brzinski rekord na sjevernoj stijeni Eiger-a Štek je postavio 2007. godine kada je ovaj smjer na jednom od „posljednjih problema Alpa“ savladao za 3 sata i 45 minuta. Uli se nije zadovoljio ovim rezultatom pa je sledeće godine isti smjer savladao za 2 sata, 47 minuta i 33 sekunde. Iste godine je izvršio brzinski rekordni uspon na Gran Zoras za 2 sata i 21 minut a sledeće godine na Materhorn za 1 sat i 56 minuta, čime je zaokružio čuvenu „alpsku trilogiju“. Te 2009. godine dobio je nagradu „Zlatni cepin“ najveće priznanje u svijetu alpinizma, svojevrsni alpinistički Oskar. Iste godine je ispenjao smjer „Golden Gate“ u čuvenoj stijeni El Capitain u SAD.

Uli je napravio i niz zapaženih uspona na Himalajima. 2009. godine je ispenjao Gašerbrum II (8035m) na Karakorumu u Pakistanu, 2011. Šišapagmu (8013m) južnim zidom i Čo Oju (8188m). Sledeće godine je ispenjao najviši vrh svijeta Mont Everest, bez dodatnog kiseonika.

POVRATAK HIMALAJIMA

U aprilu 2013. godine, Uli Štek, Simone Moro i Džonatan Grifit doživjeli su bizaran napad Šerpasa u baznom kampu Everesta kada su ovi poznati penjači povrijeđeni. Mnogi alpinisti svijeta su smatrali da se, nakon ovog incidenta, Štek neće vraćati Himalajima ali on je, već na jesen iste godine otišao na Anapurnu (8091 m), najsmrtonosniji osamhiljadaš. Nakon dva neuspješna pokušaja, 2007. i 2008. godine, da solira južnom stijenom Anapurne, Štek je došao na ovu planinu sa istim ciljem. Treći put je uspio i ponovo zadivio planinarski svijet. Solo uspon Južnim licem je impresivan podvig. Južna stijena Anapurne se smatra jednom od najpoznatijih, najmoćnijih i najopasnijih planinskih zidova na svijetu sa 2500 metara stijene i leda. Štek je od baznog kampa do vrha i nazad izveo uspon za 28 sati. Alpinistički mediji i planinarska javnost ocijenila je ovaj poduhvat kao jedan od „najimpresivnijih himalajskih uspona u istoriji“. Uli je za ovaj uspon dobio, po drugi put, nagradu „Zlatni cepin“.

Krajem 2015. godine, Uli Štek je na Eiger-u ponovo oborio sopstveni rekord ispevši najtežu sjevernu stijenju Alpa za, nevjerojatnih, 2 sata, 22 minuta i 50 sekundi. Te godine ispenjao je sve alpske četirihiljadaše, 82 vrha za 62 dana. Čitava alpinistička svjetska javnost je samo čekala koje je sledeće „ludilo“ koje je smislila „Švajcarska mašina“. Nijesmo dugo čekali da saznamo njegove namjere. Projekat je bio, opet jedinstven, da uradi ono što nikome, do sada, nije pošlo za rukom: da Horbein rutom po Zapadnom grebenu ispenje Mont Everest a zatim nastavi traverzirati na Loce (8511m), če-

tvrti vrh na svijetu po visini i spusti se u isti bazni kamp preko glečera Khumbu. U aklimatizacionom procesu, njegov partner Šerpa Tenja zadobio je promrzline i bilo mu je potrebno nekoliko sedmica da se oporavi. Uli je nastavio sa solo aklimatizacijom. 29. aprila je promijenio plan da ide do Everestovog kampa 2 i krenuo je na obližnji Nupce. Narednog dana, oko 4,30 h započeo je penjanje. U početku ga je pratio francuski alpinista Janik Graziani, a kasnije je nastavio sam. Šta se tačno desilo neće se nikada saznati. Trista metara prije vrha, Uli Štek je pao niz padinu. Njegovo tijelo je nađeno hiljadu metara niže.

TAMO GDJE JE ŽELIO DA BUDE

„Kad sam na planinama, ja sam tamo gdje želim da budem“, govorio je Uli. „Tamo sam srećan i zadovoljan. Osjećam se slobodno i mogu da radim šta hoću. Postavio sam svoje parametre. Uvijek sam uživao u solo penjanju. Volim interakciju sa prirodom. Ne postoji ništa osim tebe, kamena, leda, planina... lako tamo osjećam da sam mali i beznačajan, na planinama živim život punim plućima i igram se kao dijete“.

U postu napisanom neposredno prije nesreće na svom sajtu, Štek je sa javnošću podijelio svoje razmišljanje o prolaznosti uspjeha i neizbježnom padu

Čovjek koji je postao brend

Uli Štek je bio poznat po svom beskompromisno metodičnom pristupu alpinizmu i sposobnosti da nastavi dalje gurajući sebe iza granica ljudske izdržljivosti. Postavio je nove standarde u alpinizmu i odigrao veliku ulogu u promociji sporta. Jednostavno, za života je stvorio brend zvan „Uli Štek“ i postao legenda.

koji dolazi sa godinama. „Postaješ stariji i dolazi vrijeme kada moraš da prilagodiš projekte svojim godinama. A svijet nastavlja da se okreće.“ Životnu filozofiju je isticao jednostavnom porukom: „Ne gledam unazad, gledam naprijed. Živim ovdje i sada“.

Napisao je tri knjige. U svojoj trećoj knjizi koju je napisao zajedno sa slobodnom novinarkom Karin Steinhach prošle godine, slikovito je opisao penjača stajao je niz velikih brendova, najčešće proizvođača planinarske i alpinističke opreme koji nijesu žalili sredstva da u svom timu imaju najbržeg penjača svih vremena.

Imao je nove ideje i planove. Jedan od glavnih svojih ciljeva je bio da svoje znanje i iskustvo prenese svjetskim alpinistima. Iza legendarnog penjača stajao je niz velikih brendova, najčešće proizvođača planinarske i alpinističke opreme koji nijesu žalili sredstva da u svom timu imaju najbržeg penjača svih vremena.

Na žalost, kao i u slučaju Tomaža Humara i mnogih drugih, pokazalo se da ima „nemogućeg“ puta i da postoje granice ljudskih dometa. Teško ih je prepoznati u vječitom nastojanju da se one pomjere, ali da postoje, postoje. Uli Štek ih je, u alpinizmu, pomjerio do neslučenih dimenzija. Vidjećemo koliko će vremena proći da se pojavi neko ko će preskočiti ljestvicu koju je podigao Uli Štek.

„Learn from Yesterday, live for today, hope for tomorrow“, poruka je koja zauvijek ostaje iza ikone svjetskog alpinizma.

Štek je volio zaleđene vertikale...

**PLANINARSKI ASOVI:
Prof. dr Željko Poljak**

PLANINARSKI VELIKAN NAŠEGA DOBA

Piše: Mijo Kovačević

Dr Željko Poljak je hrvatski naučnik, doktor, književnik i publicista i jedan od najvećih planinara na prostoru jugoistočne Evrope. Poljak je rođen 1926. godine u Zagrebu, gdje je diplomirao na Medicinskom fakultetu i do penzionisanja 1988. godine, radio na ORL klinici, kao specijalista uha, nosa i grla i profesor otorinolaringologije na Medicinskom fakultetu.

Specijalista otorinolaringologije, subspecijalista iz alergologije i kliničke imunologije. Član Akademije medicinskih nauka Hrvatske, član Društva hrvatskih književnika, član i rukovodilac mnogih naučnih i stručnih komisija, sekcija, odbora i udruženja. Postigao je sve naučne titule, autor je i urednik više medicinskih udžbenika. Bio glavni i odgovorni urednik Ljekarskog vjesnika, Ljekarskih novina i drugih naučnih i stručnih časopisa i publikacija. Napisao je i objavio preko 120 naučnih i stručnih radova, a kao publicista, od 1950. godine, napisao je preko hiljadu raznih članaka, u više od 70 časopisa i novina.

Čitaocima Planinarskih novina više će zanimati – ko je i što je planinar i planinarski pisac Željko Poljak. Planinarstvom se počeo baviti 1947. godine, kao član, suosnivač i predsjednik više planinarskih klubova. Član je rukovodećih organa Hrvatskog planinarskog saveza neprekidno više od 50 godina, na čelu komisija, Izvršnog odbora i predsjednika Saveza. Bio je, rekordnih 42 godine urednik časopisa "Naše planine" (danas "Hrvatski planinar"), ušao u Ginisovu knjigu rekorda, te postao apsolutni urednički rekorder, na prostoru Jugoistočne Evrope, sa uređenih oko 14 hiljada stranica teksta i fotografija.

Prof. dr Željko Poljak

Bi sam pretplatnik i čitalac ovog Časopisa preko 30 godina, što je ostavilo traga na moje planinarsko obrazovanje i iskustvo. U časopisu je objavljeno nekoliko mojih koautorskih priloga o crnogorskim planinama.

Poljakov život, njegova znatiželja i upornost ispunjen je višestrukim uspješnim djelovanjem u ekspedicionizmu, visokogorskom planinarenju, alpinizmu, speleologiji, zaštiti prirode, markiranju staza, gradnji planinarskih objekata i publicistici. Za svoje djelovanje u planinarstvu i zaštiti prirode, primio je mnoga priznanja, između ostalog i od Međunarodnog olimpijskog komiteta "Sport and Environment" (Sport i ekologija). Povodom 66 godina planinarstva u Crnoj Gori, Planinarski savez Crne Gore dodijelio je Poljaku "Plaketu", kao priznanje za njegovo dugogodišnje popularisanje naših planina i doprinos razvoju planinarstva kod nas.

običaja našeg naroda. Kroz svoje putopise i zapise o našim planinama i ljudima, piše sa posebnim senzibilitetom, iskreno i pošteno, gdje posebno ističe gostoljubivost prema strancu i spremnost da mu se pomogne. On nije propustio niti jedan broj časopisa "Naše planine", a da nije objavio jedan ili više priloga o crnogorskim planinama i najčešće sa svojim fotografijama.

Poljakov život, njegova znatiželja i upornost ispunjen je višestrukim uspješnim djelovanjem u ekspedicionizmu, visokogorskom planinarenju, alpinizmu, speleologiji, zaštiti prirode, markiranju staza, gradnji planinarskih objekata i publicistici. Za svoje djelovanje u planinarstvu i zaštiti prirode, primio je mnoga priznanja, između ostalog i od Međunarodnog olimpijskog komiteta "Sport and Environment" (Sport i ekologija). Povodom 66 godina planinarstva u Crnoj Gori, Planinarski savez Crne Gore dodijelio je Poljaku "Plaketu", kao priznanje za njegovo dugogodišnje popularisanje naših planina i doprinos razvoju planinarstva kod nas.

običaja našeg naroda. Kroz svoje putopise i zapise o našim planinama i ljudima, piše sa posebnim senzibilitetom, iskreno i pošteno, gdje posebno ističe gostoljubivost prema strancu i spremnost da mu se pomogne. On nije propustio niti jedan broj časopisa "Naše planine", a da nije objavio jedan ili više priloga o crnogorskim planinama i najčešće sa svojim fotografijama.

USPOMENE

Hrvatsko-crnogorske planinarske veze

Mala memoarska kronika

Piše: prof. dr Željko Poljak, Zagreb

Povod da ovo napišem bila je skupština Balkanske planinarske unije i svečana akademija Planinarskog saveza Crne Gore održana 3. lipnja 2017. u Kolašinu, na kojoj mi je dodijeljeno »posebno priznanje za dugogodišnje zalaganje za afirmaciju i publiciranje crnogorskih planina i suradnju između planinarskih saveza Hrvatske i Crne Gore«. Moram istaknuti da je u Hrvatskoj bilo mnogo planinara koji su zavoljeli crnogorske planine te je vrijeme da se nešto napiše o stoljetnim hrvatsko-crnogorskim planinarskim vezama, makar na anegdotski način.

Dva su glavna razloga za te dugogodišnje neprekinute prijateljske veze. Prvi je gotovo magičan gorski svijet u području gdje Dinarsko gorje doseže najveću visinu i ljepotu. Drugi je tradicionalna gostoljubivost kojom gorštaci dočekuju hrvatske planinare i sve one koji vole njihove planine. To je i bio razlog što me 1947. općinio Durmitor i što sam se nakon završetka studija medicine, iako sam rođeni Zagrepčanin, 1953. zaposlio u Crnoj Gori.

ORJEN

Započet ćemo Orjenom, graničnom planinom Hrvatske i Crne Gore. Prije 114 godina tadašnji je urednik ovog časopisa prof. Vjekoslav Novotny (1843. - 1928.) u nekoliko nastavaka opisao svoj uspon (1903.) na njezin vrh s Vrbanja. Na toj je visoravni Austro-Ugarska tada imala vojarnu, a žandarmerija zgradu, koju je nakon Prvoga svjetskog rata kupila dubrovačka podružnica HPD-a Orjen. Novotny je na Vrbanju izazvao senzaciju jer se na vrh uspeo biciklom, što do tada nitko još nije vidio.

I drugi uspon na Orjen, 1918-, bio je pustolovan. Poduzeo ga je mornarički časnik u Risnu Gjurio Pany (1896. - 1958.), koji je dobio dopust od samo jednog dana. On to u našem časopisu ovako opisuje: »Još 1918. godine sam imao prilike uspjeti se na taj vrhunac, tada sam poduzeo uspon od Risna preko Crkvice na Orjen i preko Hercegnovog natrag u Boku Kotorsku, prevaliv cijeli put od cca 72 km od zore do mraka.« Pany je i inače bio neobičan čovjek. Za vrijeme rata,

kao avijatičar, bombardirao je Veneciju! (njegovu sliku kao pilota dobio sam od obitelji Ružić iz Sušaka). Nakon rata nastanio se u Dubrovniku i ostao vjeran Orjenu: osnovao je s dr Đurom Orlićem podružnicu HPD-a Orjen, nabavio spomenutu žandarsku zgradu na Vrbanju kako bi se preuredila u planinarski dom, razvio je skijanje na Orjenskom sedlu, gdje je sagrađeno i sklonište nazvano njegovim imenom. HPD mu je dodijelio svoje najviše priznanje: imenovao gaje 1931. začasnim članom, 25-im po redu u 67 godina svoga postojanja. Pany je 1945. emigrirao u Urugvaj, gdje je osnovao tvornicu tekstila. Život je završio samoubojstvom.

Orjen je svojom ljepotom osvojio i mene, osobito Subrina stijena i njezini Pasovi. Kad sam 1950. vodio pohod velebitaša na Durmitor, na povratku smo se 24. rujna u Dubrovniku priključili radnoj akciji za obnovu doma na Vrbanju pod vodstvom Ivice Šuljaka, predsjednika PD-a Dubrovnik i gradonačelnika Dubrovnika. Godine 1959. napisao sam prvi vodič po taj planini

(„Orjen i njegova skupina“, PSH, Za-

greb 1959.). PD Kamenjak iz Rijeke je 1975. pod vodstvom predsjednika Viktora Stipčića (1932. - 2015.) započeo široku akciju »Krug bratimstva«, kojom je razvijao prijateljske veze s planinarima izvan Hrvatske. Tako je 12. i 13. rujna 1980. organizirao na Orjenu »Susret bratimstva« s PD-om Subra iz Herceg Novoga. Susret je završio velikim slavljem s crnogorskim planinarima. Opisujući ga, Stipčić u riječkom Planinarskom listu piše: »Svi su pjevali, svi si međusobno čestitali... dokazivali da su jednaki, da su ideje i misli jednake... sve je bilo veličanstveno... odjekuje pjesma iz razdraganih grla tako gromko da me prolaze tijelom kao neki trnci.«

Kroniku Orjena završit ćemo zanimljivom sudbinom dubrovačkog doma na Vrbanju. Poslije raspada Jugoslavije našao se na teritoriju Crne Gore, ali je nakon Domovinskog rata Crna Gora iznenadila naše planinare lijepom gestom: sredinom veljače 2003. ključ doma vraćen je dubrovačkim planinarima zajedno s 4500 m² okućnice. Za vraćanje u posjed zaslužno je i PD Subra iz Herceg Novoga.

Nastaviće se...

Planinarska kuća HPD-a Dubrovnik na Orjenu u Crnoj Gori (Vrbanj)

Saradnja sa Planinarskim savezom Republike Srpske

GRANICE NIJESU SMETNJA

U Podgorici je 30. avgusta 2017. godine potpisan sporazum o saradnji između Planinarskog saveza Crne Gore i Planinarskog saveza Republike Srpske. Sporazum su potpisali predsjednici dva saveza Prof. dr Dragan Bulatović i Ljubiša Aramanda. Potpisivanju sporazuma je prisustvovao i potpredsjednik Planinarskog saveza Republike Srpske Radoje Vojvodić.

Potpisivanje sporazuma:
Radoje Vojvodić,
dr Dragan Bulatović i
Ljubiša Aramanda

dr Dragan Bulatović i Aco Đurašević sa
Načelnikom opštine Pale Boškom Jugovićem
(u sredini) prilikom posjete Romaniji

Sporazum je potpisan saglasno zajedničkom interesu i neophodnosti uspostavljanja i jačanja međusobne saradnje, uz odlučnost da se razvojem kontakata i saradnje u oblastima obuhvaćenim sporazumom doprinese daljem razvoju i unapređenju planinarstva u Crnoj Gori i Republici Srpskoj.

Potpisnici su se složili da saradnju fokusiraju na sledeće oblasti:

- Edukacija, obuka i stručno usavršavanje kadrova u planinarstvu;
- Zaštita planinske prirode, razvoj ekološke svijesti i podsticanje na ekološko djelovanje;
- Organizovanje zajedničkih planinarskih akcija kao što su pohodi, tabori, planinarski susreti i sl;
- Zajedničko uređenje i održavanje planinskih staza u pograničnom području;
- Koordinacija aktivnosti sa nadležnim državnim organima i institucijama Crne Gore i Republike Srpske prilikom organizovanja i sprovođenja planinarskih aktivnosti u pograničnim područjima;
- Korišćenje planinarskih objekata u Crnoj Gori i Republici Srpskoj pod povlašćenim uslovima za članove oba potpisnika, na bazi reciprociteta;
- Druge aktivnosti koje potpisnici smatraju od koristi za unapređenje misije planinarstva i javnog interesa u ovoj oblasti.

Potpisivanju sporazuma su prethodili sastanci zvaničnika dva saveza koji su održani 13. marta u Podgorici i 19. avgusta na Romaniji.

P.N.

USPJEŠNA PLANINARKA:
Biljana Medenica

Prva crnogorka na vrhu preko 7 000 metara

Medenica je jedna od najuspješnijih crnogorskih planinarki, i prva Crnogorka koja se popela na vrh iznad 7.000 metara nadmorske visine - 2011. godine osvojila je Lenjinov vrh na planini Pamir u Kirgistanu, visok 7.134 metra

Medenica sa ostalim članovima ekspedicije

Tekst i Foto: Jelena Ivanović

Crnogorska planinarka Biljana Medenica osvojila je Island Peak, 6189 metara visok vrh u Himalajima sa ekipom Extreme summit team. Članovi ekspedicije su na Himalaje otputovali 27. oktobra, na vrh Island Peaka popeli su se 8. novembra oko 11.30 sati i svi članovi bezbjedno su spustili u kamp BC.

"Island Peak više nije kao što je bio nekad. Zbog klimatskih promjena otvorile su se pukotine, penje se direktno na vrh, a ne preko grebena, što dodatno otežava uspon", objavili su iz EST-a.

Himalajski vrh osvojili su Biljana Medenica, vođa ekspedicije Aleksandar Rašin, i planinari Radomir Mikić, Željka Pugelnik, Boris Lovrić, Mile Ivanović, Slavenko Božić i Jelena Jovišić.

Inače, Biljana Medenica je osvajala i himalajski vrh Tarpu Čuli visok 5.663 metra, a među vrhovima koje je osvojila su Mon Blan visok 4.808 metara, Grand Paradiso visok 4.061 metar, Ararat (5.137m) kao i najveći vrh Evrope Elbrus, visok 5.642 metra.

Na svjetskoj mapi speleoloških objekata

Crna Gora poznata po broju i raznovrsnosti pećinskih životinja

Piše: Miloš Pavićević

Lanci, pa i mnogi speleolozi, misle da su pećine "mrtve", bez živog svijeta i jedino što se lako može vidjeti su slijepi miševi. Oni su najpoznatiji stanovnici speloloških objekata,

zbog toga što su krupniji od ostalih i lako se uočavaju. Sijepi miš nije prava pećinska životinja, već im je pećina samo sklonište i mjesto gdje uzgajaju mlade, a hranu traže van nje. Živi svijet u pećinama sastoji se od sitnih oblika života, radi se o živim bićima koji su se evolucijom prilagodili uslovima života. Pravi pećinski organizmi su izgubili oči, imaju usporeno kretanje, antene su im duže, metabolizam usporeni i izgubili su boju, za razliku od svojih rođaka na površini.

razlog tome su uslovi koji vladaju u pećini, nedostatak svjetlosti, niska temperatura i najbitnije ograničena količina hrane. Veličina njihovog tijela je od par milimetara do nekoliko centimetra.

Najčešći stanovnici pećina su pauzi, insekti, stonoge, pseudoškorprije, rakovi, pijavice i pećinski puževi... Hrane se uglavnom organskim materijama sa površine, koje dospjevaju podzemnim vodama u pećinu. Takođe i slijepi miševi faunu opskrbljuju hranom. Izmet šišmiša, takozvani guano, znatno doprinosi povećanju organskih supstanci i glavni je izvor hrane mnogim pećinskim životinjama, tako da na nakupinama guana možemo naći najveću koncentraciju života u pećinama. Samo mali broj primjeraka podzemnih životinja lovi i jede druge sitnije životinje.

U crnogorskim pećinama postoji veliki broj endemskih vrsta, odnosno vrsta koje žive samo na našim prostorima. U svijetu je Crna Gora poznata po raznolikosti pećinske faune, odnosno najvećem broju životinjskih vrsta koje naseljavaju podzemlje.

Na kraju, treba napomenuti da je pećinska fauna jako osjetljiva na promjene uslova njihove životne sredine i da je zaštićena zakonom o Zaštiti životne sredine i da se ne smije iznositi, uništavati i ubijati. Za sva istraživanja je potrebna dozvola Agencije za zaštitu životne sredine.

Nema brige za budućnost crnogorskog alpinizma

OSVOJEN ELBRUS

Ekipa PSK „Javorak“ krenula je 19. juna ka Rusiji i planinskom masivu Kavkaza, gdje je u organizaciji ovog kluba bio uspon na njegov najviši vrh i ujedno najviši vrh Evrope „Zapadni Elbrus“ (5642mnnv).

Uranim jutarnjimčasovima 19. juna krenuli smo kombijem ispred planinarskog doma, ka aerodromu u Tirani. Vođa ekipe bio je Dragutin Šlagi Vujović, istaknuti crnogorski alpinista i osvajač brojnih svjetskih vrhova među kojima je i sam Elbrus, 2015 godine. Pored njega u ekipi je bilo još 19 članova PSK „Javorak“ Miško Kosić, Miloš Blečić, Ivan Kilibarda, Ivan Dobrosavljević, Igor i Momir Đurković, Milivoje Strunjaš, Bogdan Mijušković, Martin Spajić, Pavle Gorašević, Milan Vuković, Ivo Kosić, Marko Blagojević, Nebojša Raja Abramović, Vesko Pavličević, Jelena Jovanović, Svetlana Golović, Karolina Ilić i Tatjana Ivanović.

Usput su nam se u Podgorici pridružili Ta-

nja, Jelena, Rajo i Vesko. Iz Tirane smo imali let do Istanbula i posle deset sati čekanja na Istanbulskom aerodromu let do Mineralnih voda, a potom opet kombi prevoz do Čegeta, gdje smo stigli oko četiri sata ujutro.

Sledeći dan iskoristili smo za odmor od dugog i napornog puta i upoznavanje sa Čegetom, malenim seocetom neobične ljepote okruženim impresivnim kavkaskim vrhovima koji se gordo nadvijaju nad čitavom dolinom, kao i Terskolom, gradićem u podnožju Elbrusa.

Srijeda 21. juna bila je rezervisana za prvi aklimatizacioni uspon na Mali Čeget(3471 mnnv). Saznajemo da se na sam vrh ne može jer je vojska trenutno blokirala pristup istome zbog vojnih vježbi, koje su u ovoj oblasti svakodneve zbog blizine Gruzijske granice, kao i zbog opasnosti od terorističkih akcija kojih je kao što je poznato bilo u bliskoj

prošlosti na ovom području. Zato smo izveli uspon do nekih 3200 mnnv, koristeći dobrim dijelom i žičaru. Okolni vrhovi nikog nijesu ostavljali ravnodušnim. Jedva smo čekali da ugledamo vrh Elbrusa, ali gusti bijeli oblaci uporno su nas ometali u našoj namjeri. Konačno, prilikom silaska na kratko nam se ukazao i ovaj „kavkaski div“! Ispunjeni pozitivnom energijom, vratili smo se u hotel i ostatak dana iskoristili za kupovinu potrebnih namirnica, pakovanje opreme i relaksaciju u „Ruskoj Sauni“.

Četvrtak, 22. jun značio je pokret iz hotelskog komfora i odlazak na Garabaši, gdje ćemo biti smješteni u narednim danima. Vožnja gondolom iz gradića Azaua do stanice „Mir“, a zatim ratrakom kojim smo prevezli svu opremu i hranu i vodu do skloništa, poseban je doživljaj. Ogromna metalna burad, ofarbana u boje ruske zastave biće nam dom narednih nekoliko dana. Vrijeme je promjenljivo i primjećujemo da je napadalo dosta novog snijega, koji će i u narednim danima često provijavati. Vrhove ne vidimo od gustih oblaka, pa su pojedini članovi po malo razočarani, jer ne mogu da dočekaju da fotografišu svu ovu neopisivu ljepotu.

Nakon što smo se smjestili, odradili smo i drugi aklimatizacioni uspon do nekih 4000 mnnv. Unijeti sto vise tečnosti i hrane u organizam i dobro se odmoriti bio je domaći zadatak svima.

Petak, 23. jun planirali smo za aklimatizacioni uspon do „Skale Pastuhova“ (4888 mnnv). Osvanuo je lijep dan, sada smo sve mogli vidjeti kao na dlanu. Beskrajno prostranstvo, mnoštvo vrhova i Zapadni i Istočni Elbrus su tu ispred nas „možemo da ih dohvatimo“, izgledaju tako blizu. Uvjerićemo se vrlo brzo da nije baš tako kako na oko izgleda.

Krećemo rano. Zaleđena, utabana staza čini da se lakše krećemo. Dolazimo do „Priju-ta“ (4200 mnnv), vrijeme se naglo pogoršava, postaje sve hladnije i teže za uspon. Mečava se pojačava ali mi uspijevamo doći do Skale i bezbjedno se spuštiti nazad do Garabašija.

Konstantno smo pratili vremensku prognozu za naredne dane i donijeli odluku da se na završni uspon krene odmah ujutru jer je prema vremenskoj prognozi subota bila najbolji dan za to, iako je prvenstveno bila planirana nedjelja. Nakon što je Šlagi saopštio tu odluku svi su začas bili spremni i u vrećama za spavanje.

Subota, 24. jun 04.00 h iza ponoći, u osvit dana ratrakom dolazimo do podnožja Skale

Pastuhova jer dalje, kako su nam rekli, zbog prevelikog leda na stazi nije bilo moguće. Nebo je vedro, duva jak vjetar i temperatura je ispod -25 stepeni. Krećemo polako, Šlagi, Miško, Miloš i Ivo na turnim skijama. Čuje se samo škripa dereza po stromoj, ledenoj stazi surove Skale Pastuhova. Konstantno napredujemo ali polako, grupa je velika. Prolazimo pored prevrnutog ratraka, vjerovatno će tu ostati zauvijek. Sad mi je jasno što nijesu htjeli da nas voze dalje. Onda duga, uska

traverza, veliki nagib terena ispod nas. Približavamo se sedlu, udari vjetra su sve jači, hladnoća nepodnošljiva i tjera Jelenu da se sa sedla 5300 mnnv vrati nazad. Tu odustaje i mladići Ivo Kosić. Visina je učinila svoje i Ivo nije mogao dalje. Hrabri šesnaestogodišnjak se fenomenalno borio sa ovim uslovima. Divim mu se na hrabrosti i odlučnosti, razmišljam da je vjerovatno najmlađi Crnogorac koji je došao do ove visine. Sa njim i Jenom u pratnji vrateće se njegov otac Miško Kosić, naš prekaljeni skijaš i alpinista. Primjećujem veliki broj planinara koji odustaju na sedlu. Mi nastavljamo dalje i uz velike napore negdje oko 13:00h stižemo na vrh Zapadnog Elbrusa. Neopisiv je osjećaj radosti i zadovoljstva, ponosa, nevjerice da smo tu, na „Krovu Evrope“. Nekome se otme i po koja suza radostnica. Nesebični Kavkaz je nagradio naš trud i upornost, razmakao oblake i dozvolio da vidimo svaki njegov dio ali nas snažnim vjetrom i velikim mrazom podsjeća da ne smijemo tu dugo ostati. To nam uveliko kvari uživanje. Po koja slika, zagrljaj i čestitanja i već moramo nazad. Silazak ne manje opasan od uspona, dug i naporan. Sad mi je jasno

zašto za Elbrus kažu da je psihički izuzetno zahtjevan. Šlagi i Miloš su se spustili skijama, još jedan podvig. Šlagi je prvi iz Crne Gore koji je skijao sa Zapadnog Elbrusa u dva navrata, 2015. prvi put. Svi se bezbjedno do 18:00h spuštamo do Garabašija, srećni jer je sve prošlo kako treba. Osim ogromnog umora svi su dobro. Uzbuđenje je veliko ali je potreba za snom trenutno jača od svega.

Naredni dan, nedjelju 25. juna iskoristili smo da se dobro odmorimo, da konačno probamo lokalno „Elbrus“ pivo u obližnjem bifeu. Tu smo razapeli crnogorsku zastavu sa imenima svih članova ekspedicije, što je predstavljalo posebno zadovoljstvo i sumirali utiske od prethodnog dana. To će biti posljednja noć na Garabašiju, u ovom neobičnom nesvakidašnjem smještaju.

Sjutradan opet žičara, pa gondola, spuštanje do Azaua, nezaobilazni „Če Burek“ lokalni specijalitet i povratak u hotelski smještaj u Čegetu. Dva slobodna dana u Čegetu svako je koristio na svoj način. Valjalo je i opustiti se posle svega i proslaviti uspjeh ekspedicije.

U utorak 27.06. stigla je vijest da su Mojkovčanin Dražen Marković, član PSD Džambas iz Mojkovca i Novljanin Vule Čirović takođe popeli Zapadni Elbrus. Njih dvojica su bili članovi ekspedicije koju je organizovao Planinarski klub „Predejane“ iz Srbije. Istog dana Miško Kosić se ponovo vratio na Garabaši sa namjerom da opet pokuša stići do vrha.

Posljedni dan u Čegetu pred polazak kući 28. jun, proveli smo u pakovanju stvari ali i u iščekivanju vijesti o Miškovom uspjehu. Na radost cijele ekipe, Miško se predveče vratio sa povoljnim vijestima. Uspio je sam po ekstremno teškim uslovima popeti i Zapadni i Istočni Elbrus i sa oba vrha se spustiti skijama, tako postavši prvi Crnogorac kome je to pošlo za rukom. Treći put u samo četiri dana se zavijorila crnogorska zastava na vrhu Evrope.

Prepuni utisaka napustili smo nešto malo prije ponoći Čeget i nakon skoro 20 sati puta u četvrtak 29.06. stigli u Nikšić u „našu kuću“ planinarski dom PSK „Javorak“, koji, moram istaći sa posebnim zadovoljstvom, sada sija novim sjajem i gdje nas je dočekao veliki broj članova kluba, rodbine i prijatelja.

Tako je okončana ova, moramo reći veoma uspješna ekspedicija. Uspješna jer pored svega što sam u ovom izvještaju pomenuo, ističem poseban kuriozitet, da je više od polovine članova ekspedicije bilo mlađe od 19 godina, što pokazuje da je budućnost Crnogorskog alpinizma „nema zime“.

Ivan Kilibarda

**IZ PK „VISOKOGORCI“:
Realizovana ekspedicija „Alpi 2017“**

USPJEŠNI NA ALPSKIM VRHOVIMA

U organizaciji Planinarskog saveza Crne Gore i Planinarskog kluba „Visokogorci Crne Gore“, u periodu od 12. do 21. jula 2017. godine, realizovana je Crnogorska planinarska ekspedicija „Alpi 2017“. U ekspediciji je učestvovalo 14 planinara iz više planinarskih klubova: **Dušan Bošković, Aleksandar Đajić i Jelena Petković** iz PK „visokogorci Crne Gore“, **Slobodan Cmiljanić i Dražen Marković** iz PK „Džambas“ iz Mojkovca, **Aleksandra Zečević** iz PK „Vjeverica“ iz Kotora, **Čazim Fetahović** iz PK „Jelenčica“ iz Rožaja, **Milena Mijatović, Miloš Bulatović, Olivera Knežević i Darko Vlahović** iz PK „Komovi“ iz Podgorice, **Slavko Stević** iz PK „Bjelasića“ iz Kolašina i **Saša Popović** član Upravnog odbora PSCG. Vođa ove ekspedicije je bio **Milan Radović**, predsjednik Visokogoraca.

Navrhu MonBlana

Tokom 9 dana izvršeni su uspješni usponi na alpske vrhove: **Brajthorn** u Švajcarskoj visok 4165 m, **Gran Paradiso**, najviši vrh Italije visok 4037 m i **Mon Blan** 4810 m, najviši vrh Alpa i Zapadne Evrope. Na vrh u Švajcarskoj popeli su se svi članovi ekspedicije, dok na ostala dva vrha po jedan manje zbog simptoma visinske bolesti. Ovo je, po svim planinarskim normama, izuzetan uspjeh. Ovakvo velikoj uspješnosti doprinijelo je niz elemenata. Prvo, vremenski uslovi na Alpima su išli na ruku našim planinarima ali, najvažniji razlog je pripremljenost i motivisanost ekipe. Vođa ekspedicije je ovo bio peti uspješan uspon na Mon Blan. Ekipa se za alpsku ekspediciju pripremala skoro godinu dana i tokom zimskih mjeseci je

izvela više zajedničkih uspona na najviše vrhove u crnoj Gori i Albaniji. Još jednom se pokazalo da je najbolji put do uspjeha u planinarenju posvećenost, dobra pripremljenost i timski duh.

Pored uspona na alpske vrhove u tri države kao glavnog motiva ove ekspedicije, članovi tima su imali priliku i da steknu još jedno iskustvo a to je način funkcionisanja organizovanog planinarenja u njegovoj kolijevci kao i planinskog turizma koji se tamo razvija više od dva vijeka. Ovo iskustvo će članovi ekspedicije prenijeti planinarima u svojim klubovima kao i ljudima u Crnoj Gori koji se, na različite načine, bave planinskim turizmom.

Milan Radović

Članovi PK „Komovi“ su u julu i avgustu ostvarili niz uspješnih uspona na vrhove Alpa u 4 odvojene ekspedicije.

Komovanje na Alpima

Svaki od vrhova je predstavljao posebni doživljaj a naročito treba istaći da se na najvišem vrhu Alpa- Mon Blan zastava PK „Komovi“ zavijorila čak tri puta u roku od mjesec dana, što samo po sebi govori o članovima najmasovnijeg kluba u Crnoj Gori.

U prvoj ekspediciji na Dolomitima u periodu od 6-17. jula ispred PK „Komovi“ su bili: Dušan Pejović, Duško Mrdak i Aleksandar Saša Bošković. U roku od 10 dana naši članovi su popeli 7 vrhova i to: Marmoladu 3.344 (Dolomiti), Zumsteinspitze visok 4.563 metra, Parot 4.432, Punta Gnifeti 4.554, Corno Nero 4.332, Ludwigshöhe 4.341, i Balmenhorn 4.167.

Već 12. jula mješovita ekipa od 14 crnogorskih planinara u organizaciji Visokogoraca kreće na ekspediciju „Alpi 2017“ u okviru koje drugari iz našeg kluba Čazim Fetahović, Milena Mijatović, Olivera Knežević i Miloš Bulatović izvode uspone na vrhove Brajthorn u Švajcarskoj, visok 4.165 metar, zatim najviši vrh Italije Gran Paradiso 4.037 mnv, i na kraju najviši vrh Fransuske i Zapadne Evrope - Mon Blan, visok 4.810 metara na čijem vrhu su se našli 19. jula je gorepomenuta ekspedicija uspješno okončala.

Nedugo zatim članica našeg kluba Vera Lalatović se pridružuje planinarima Kluba „Vučji zub“ iz Trebinja koji pod vođstvom Danka Karića kreću na svoju „Alpsku avanturu“. Već 3. avgusta četvoročlana ekipa odraduje aklimatizacioni uspon na Gran Paradiso (4.037mnv) što ih ohrabruje da nastave ka svom cilju-Mon Blanu. Do planinarskog doma Tete Rouse dolaze 4. avgusta i bez dana odmora, već 5. avgusta u 03:00 kreću na završni uspon. Na vrhu Mon Blanca izlaze oko 13:00. Dan je bio sunčan i popularna „Bijela dama“ ih je objeručke prihvatila. U povratku grupa pravi pauzu kod čuvenog doma De Goute gdje se vrijeme pogoršava pa ostatak puta do doma Tete Rouse prelaze po otežanim okolnostima.

Četvrta ovogodišnja ekspedicija na Alpima u kojoj su učestvovali naši članovi Predrag Bulatović i Rade Dulović održala se od 12-21. avgusta pod vođstvom Zorana-Paće Pavlovića iz PK „Predejane“. Ekspediciju od 17 članova činilo je 9 planinara iz Srbije, 4 iz Crne Gore i 4 iz Makedonije. Već 15. avgusta je odradena aklimatizacija na vrhu Poluks visine 4091 mnv na Italijansko-Švajcarskoj granici. Nakon toga ekipa je otišla u francuski gradić Šamoni gdje se odmara dva dana i 18. avgusta kreće do planinarskog doma De Goute na nadmorskoj visini od 3817 metara. Završni uspon je planiran 19. avgusta u 2 časa izjutra ali je zbog olujnog vremena odložen tako da je grupa krenula tek u 6 sati. Tokom cijelog uspona nas je pratio vjetar jačine 40 km na sat dok je od skloništa Valot do vrha Mon Blanca bilo tačaka koje smo sporo prelazili zbog zaleđenog terena pogotovo u predjelu poznatom kao „Ženevski nož“. Nakon 8 sati uspona grupa se našla na najvišem vrhu Alpa i Zapadne Evrope oko 14 časova. Od 17 članova na vrhu se ispelo 16 dok je jedan odustao.

Ovim poduhvatima nije zaokružena sezona uspona s obzirom da su se planinari našeg kluba ove godine našli i na drugim prelijepim vrhovima kao što su Atlas u Maroku, Skolio i Mitikas na Olimpu, Triglav, Mangart i mnogim drugima dokazujući na taj način svoju ljubav prema planinarstvu i planinama a ujedno i afirmišući samo planinarstvo kod nas. Što bi se tradicionalno kazalo poslije svake ture PK „Komova“: „ovo je bila možda i najbolja grupa do sad“.... Do ponovnog viđenja sa pozdravom- VEDRO!

Rade Dulović

Stazom Veljka Vlahovića 2017

PLANINARI NJEGUJU LIK I DJELO VELIKOG REVOLUCIONARA

U čast i slavu Veljka Vlahovića, jednoga od velikana naše istorije, studentski beogradskog univerziteta su još prije 40 godina putovali su njegovim stazama, evocirajući uspomenu na njegov lik i djelo, počevši od njegove rodne kuće na Trmanju, pa po čitavoj Jugoslaviji.

Lijepu manifestaciju obnovili su crnogorski planinari na svoj, planinarski, način. Treća je godina od kada se organizuje planinarenje i druženje „Stazama Veljka Vlahovića“ i već postaje tradicionalno.

Organizatori su: Planinarski savez Crne Gore, Sportsko-rekreativna društva „Montenegro tim“ i „Pivara Trebjesa“, planinarski klub Visokogorci i Klub vojnih planinara „Kapetan“. Prisustvovali su planinari iz više planinarskih klubova, predstavnici boraca NOR-a, mještani Rovaca i ostali poštovaoci Veljka Vlahovića.

Po dolasku planinara kod njegove rodne kuće, organizovan je prikladan program, nakon kojega su se svi poslužili svježim

skuvanim pasuljem, rovačkim kuvanim krompirom i sirom, uz hladno točeno pivo.

Program je nadahnuto vodio Đorđije Tatić, glumac Kolašinskog amaterskog pozorišta.

Vijenac na bistu Veljka Vlahovića položili su Gojko Vlahović, predsjednik udruženja boraca NOR-a i anti-fašista Kolašina i član predsjedništva Saveza boraca Crne Gore i Vesna Bulatović, članica Upravnog odbora Planinarskog saveza Crne Gore.

Dragan Bulatović, predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore, u svom govoru koji je oduševio prisutne, poručio je da slijedimo primjere slavnih predaka, sačuvamo svoje specifičnosti i slavnu istoriju, tradiciju i prirodu po čemu će nas drugi prepoznavati, da se ne bi izgubili u globanom bezličju.

Gojko Vlahović je govorio o Veljkovom životu i postignućima i poručio mladima da čuvaju našu lijepu

Crnu Goru.

Prisutne su pjesmom razgalili Mićo Popović, direktor osnovne škole „Međuriječje“ i Darko Prelević. Pjevalo se i igralo uz staru narodnu, ali i rok muziku, a okolni vrhovi su upili riječi „Računajte na nas!“ što nas dodatno obavezuje.

Zahvaljujemo se Odjeljenju bezbjednosti Kolašin, koje je i ove godine u cilju bezbjednog održavanja manifestacije, obezbijedilo prisustvo patrolne saobraćajne policije, na magistralnom putu Podgorica-Kolašin.

Vesna Bulatović

14. Memorijal Vasojevičkog koma "Vera Vincek i Pavle Milošević"

4. 5. i 6. avgusta 2017. god održan je po 14. put Memorijal Vasojevičkog koma "Vera Vincek i Pavle Milošević" u organizaciji PSK "KOM, PSCG, SRD "Trebjesa" Nikšić i LTO-Andrijevića, Na Komovima-Štavna. Kao i svake godine posjećenost je bila velika, ali na veliko zadovoljstvo sve više je mladih.

U petak večer uz logorsku vatru i zvuke pjesme na Štavnoj u podnožju Koma planinari i ljubitelji prirede su se družili i ostali do kasno u noć.

Subota, jutro, izlazak sunca, to je nešto što ko ne doživi ne može opisati. Okupljanje i pripreme za polazak.

Prisutne su pozdravili predsjednik PSK "KOM" Radovan Đeković i predsjednik PSCG Dragan Bulatović.

Oko 250 do 300 planinara popelo se na vrh vasojevičkog koma. Planinare je po povratku u logor dočekao tradicionalni ručak (vojnički pasilj) i hladno nikšičko pivo. Komovima je odjekivala pjesma.

Uz pjesmu i igru planinari su nastavili druženje u logoru.

Planinarski klub "KOM" Andrijevića

Rožajci aktivni i u 2017. godini

MANIFESTACIJE U ZEMLJI I INOSTRANSTVU

Planinarski klub Ahmica iz Rožaja je u 2017. organizovao II Planinarski tabor "Štedim 2017", na kojem smo imali oko 150 učesnika. Planinari iz Hrvatske, Srbije, Kosova i Crne Gore koji su učestvovali na taboru su bili zadovoljni organizacijom i obećali su da će se ponovo vratiti na Štedim.

Trojica članova Kluba "Ahmica" - Ensar Zejnelagić, Ediz Husović i Milan Čurčić su popeli najviši vrh Slovenije - Triglav 2864 m.n.v.

Naši planinari Tomasz Pezold i Dragana Pezold su na ekspediciji (dužine oko 10 000 km), preko Poljske, Finske, Norveške i Danske, osvojili najviše vrhove Finske - Halti i Norveške - Galdhøpiggen.

K.L.

Mojkovački planinari grade dom

PLANINARSKI KUTAK NA PROŠĆENSKIM PLANINAMA

Planinari i entuzijasti, članovi Planinarskog kluba „Prošćenje“ iz Mojkovca, pokrenuli su izgradnju planinarskog doma. Radovi su u završnoj fazi i, kako kažu u klubu, ubrzo će moći da ugoste i prve planinare kao i druge zaljubljenike u prirodu.

Priroda je proščenskim planinama i čitavom tom predjelu podarila nesebičnu ljepotu. Poklonila kanjon Tare, proplanke, stoljetne šume da „oči odmaraju a pluća dišu“. Do planinarskog doma stiže se putem sa prevoja Krstac duž koga se pruža predivan pogled ka selima Stevanovac, Jakoviće i predjele Sinjajevine i proščenskih planina. Dah zastaje kada sa nadmorske visine od oko 1200 metara put povede ka proplanku „Meki do“ okruženim jelama gdje žuborom dobrodošlicu pozele dva bistra potoka. Zgrada planinarskog doma, je već pod krovom. Prizemlje, sprat i potkrovlje biće dovoljni za komforni boravak šezdeset osoba, a ponuda planinarkama biće bogatija za smještaj u, nazvali su je ženskoj sobi. Ostali će moći da borave u sobama za „viteze“ i „binjedžije“. Predsjednik kluba Radoslav Miško Medojević posebno ističe veliku zainteresovanost i podršku mještana za izgradnju doma, jer činjenica je da će planinarski dom biti snažan zamajac turističke ponude tog kraja. Do sada je, iznosi Medojević za izgradnju doma utrošeno blizu 50 hiljada eura. Opština Mojkovac pomaže, koliko može izdvajajući sredstva na godišnjem nivou, kao i Uprava Šuma i preduzeće Trudbenik. Novac je, međutim sada u završnoj fazi izgradnje doma i pratećih sadržaja prijeko potreban pa se u klubu nadaju da će uspjeti da ga putem donacija od ljudi dobre volje i obezbijede. Ipak, najveći problem je nedostatak električne energije jer su iskrsli problemi oko regulisanja dovođenja struje putem

solarnih panela. U klubu se nadaju da će i taj problem biti uskoro prevaziđen i da će planinarski dom na proščenskim planinama biti još jedno mjesto okupljanja ljubitelja prirode i zdrave životne sredine, polazna stanica u upoznavanju i otkrivanju neotkrivenih prirodnih bogatstava, ljudi i običaja tog dijela mojkovčke opštine.

M.J.

Osamdeset pet godina PK "Subra"

NAJSTARIJI SA MLADALAČKOM ENERGIJOM

Planinarski klub "Subra", najstariji je u Crnoj Gori. Mijenjao je on države, imena, predsjednike, akcije...Danas, kao osamdesetpetogodišnjak, u masivu Orjena nudi preko 80 km markiranih staza, dva doma koja su stjecište velikog broja planinara.

"Subra" organizuje niz akcija, od kojih izdvaja zimski uspon na Subru- "Noć punog mjeseca" i Orjenski maraton.

Ovim tekstom želja je približiti novi koncept planinarima. Zadnjih godina planinsko trčanje dobilo je novu dimenziju, te se time više približilo atletici, a udaljilo od planinarstva...Orjenski maraton, željeli smo vratiti planini, a opet zadržati takmičarski dio u izmijenjenom obliku, obliku Orjenskog srca-kako smo i nazvali trkačku stazu.

Time je Orjenski maraton dobio dvije dimenzije- planinarsku, a maratonsku u smislu obilaska velikog broja Subrinih atrakcija (Subrine platoe, kapiju, špilje, izvore, jame...), i onu takmičarsku, izazovnu i trkačima prilagođenu.

Godinama unazad, osvježenje čine djeca iz planinarske sekcije "Novski tići" pri Osnovnoj školi "Milan Vuković". Mali-veliki planinari bude nadu da će ljubav i poštovanje prema planini biti nastavljena i njegovana.

Ovogodišnji maraton okipio je planinare iz regiona, koji su uživali u nesvakidašnjim tvorevinama kamena Subrinih platoa i okruženja.

Miris, zvuk, pogled koji otvara nove vidike ipak se mora doživjeti, zato nam dobrodošli na Orjen!

PK "SUBRA"

Nikšićani organizovali jubilarni memorijal

ŽIVE SJEĆANJA NA RATKA GAGU LUČIĆA

Ratko Gaga Lučić bio je istaknuti član nikšićkog planinarskog društva „Javorak“. Izgubio je život na humanom zadatku, izvlačeći utopljenicu ispod Vezirovog mosta u Podgorici

Jubilarni 50. memorijal Ratko Gaga Lučić održan je na najpoznatijem nikšićkom izletištu Trebjesi. Ratko Gaga Lučić bio je istaknuti član planinarskog društva „Javorak“. Izgubio je život na humanom zadatku, izvlačeći utopljenicu ispod Vezirovog mosta u Podgorici. Dodjela medalja najboljim takmičarima kao i dodjela priznanja članovima društva koji su na neki način pomogli da se ovaj memorijal svih ovih godina održi kao i priznanje Planinarskom savezu Crne Gore, Opštini Nikšić i Crvenom krstu Nikšić izvršena je u novom planinarskom domu

30. jula, kada je dom zvanično i počeo sa radom. Pobjednici 50. memorijala Ratko Gaga Lučić su: Dejan Vujičić, Miljan Dukić i Boris Banjević. Stari planinarski dom, u kojem je stasalo 6 generacija, izgoreo je u požaru davne 2007. god. i bila je potrebna cijela decenija do otvaranja novog. Vrijedno je napomenuti da su najveći rezultati našeg kluba ostvareni baš u toj deceniji bez doma, a to su osvajanje najvišeg vrha svijeta Mont Everesta, kao i nastup našeg prvog olimpijca na zimskim igrama Bojana Kosića u Vankuveru 2010. godine. Novi planinarski dom je urađen po najvišim standardima,

koji se prostire na 560m², u strogom centru Nikšića. Opremljen je najsavremenijom opremom. Svaki naš član u njemu može naći razonodu. U suterenu je smještena najsavremenija bolderana. Prizemlje se sastoji iz dva poslovna prostora kao i klubom za okupljanje naših članova. Na prvom spratu nalaze se kancelarije i sala za konferencije, dok su palače sa tušem i čajnom kuhinjom svoje mjesto našle u potkrovlju doma. U domu ćemo sa zadovoljstvom ugostiti planinare iz cijelog svijeta. Planinarski dom se nalazi u Ulica Jovana Cvijijca 4, u Nikšiću.

Matija Vujović

ONAKO S VISINE, od oka!

Piše: Ž. M.
Foto: (Vanja Perunović)

3. Centralni Registar

I planina je u nečemu preniska.

“... čak i da ne postavljamo pitanja, pa čak i da izbjegnemo da sumnjamo, meni se nekako za kožu okačila jedna posebna poruka – vele da je izrečena tokom savršenog ...plesu koji je isplesala neka divlja cura. Glasi: Kada vjetrovi neprestano duvaju, većina će podići zidove – samo rijetki vjetrenjače.” (Popović S.Milisav)

Ne malo iznenadilo me email negdje krajem 2015 i početkom 2016 i 2017.godine od kancelarije saveza o potrebi popune upitnika – Anketni list PSCG za potrebe formiranja registra klubova – članova, shodno zakonu. Zar registar nije oformljen odmah po osnivanju, odnosno registraciji nacionalnog saveza ili donošenju zakona, pomislilih?

Ako nije, sušna je potreba kao - Jedna kompjuterska baza podataka, nazvana npr. Centralni registar, čiji oblik, sadržaj, način vođenja, čuvanja, održavanja i korišćenja podataka, odražava aktivnosti PSCG-e.

Zašto? Radi organizovanog i sistematskog praćenja stanja u planinarskom sportu i dugoročnog planiranja njegovog razvoja u Crnoj Gori. Tačka!

Naime, u članu 58 zakona o sportu između ostalog stoji: “Nacionalni sportski savez naročito: ... registruje i vodi evidenciju članova, sportista i drugih sportskih stručnjaka...”

U daljem u članu 85 stoji i da nacionalni sportski savez vodi evidenciju: sportista; trenera i stručnjaka za rad u sportu (planinarskom), čiji se sadržaj, način i postupak vođenja uređuje propisom Ministarstva. Upitnik gornji, obrazac, poslat *in sent*, jedino može

biti odštampan uz ovoj propis i činiti njegov sastavni dio. A registar voditi u obliku evidencija na tom obrascu.

Ali, neka sumnja s početka teksta mi nije dala mira, pa sam putem instituta – Pravo na slobodan pristup informacijama, zatražio od Ministarstva taj propis. U pisanom odgovoru sam odbijen, uz obrazloženje da takav propis ne postoji. Eh, taj zakon od 2013.godine, propisuje nešto što ne postoji u 2016.godini.

Što nam predstoji? Da sami kao nacionalni savez donesemo pravilnik?

I što bi bio predmet pravilnika?

Valjda obrazac i način vođenja evidencije.

Što bi obrazac sadržao?

Između ostalog sve ono što je navedeno u upitniku – Anketni listić sa slijedećim: puni naziv sportske organizacije; broj rješenja o registraciji/ preregistraciji; osnivači; datum dostavljanja pristupnice za članstvo u PSCG; datum verifikacije članstva i broj odluke; ime i prezime i kontakt, odgovornog lica za predstavljanje i zastupanje sportske organizacije; adresa; kontakt; radno vrijeme; broj ž.ručna; broj članova kluba; sekcije; stručni i sertifikovani i licencirani kadar; infrastruktura; izdavačka djelatnost; sportsko planinarski rezultati; i drugo sve što je zakonom o sportu datu u nadležnosti nacionalnog saveza.

Da ne zaboravimo još i: naziv evidencije; i pravni osnov; i svrhu; i kategoriju lica (sportista; trener; i drugi stručnjak u planinarskom sportu) i njihove lične podatke i posebne kategorije podataka (koji se vode odvojeno) uz navođenje načina prikupljanja ličnog podataka; i način i rok čuvanja podataka; podatak o iznošenju podataka iz CG (s obzirom na planinarske aktivnosti); i formu (elektronska i/ili pisana); i ime i prezime lica koje unosi podatke; i interno uputstvo – pravilo obrade i zaštite podataka u evidenciji!

I bitno: Evidenciju prijaviti kao zbirku nadležnoj Agenciji shodno zakonu.

E tek tada upitniku dajemo pravnu snagu i obavezujući karakter za sve članove PSCG-e!

A ovako *in sent*...?

“Reći će ti da, dok traješ, imaš pravo na nekoliko krupnih grešaka... Ne slušaj...! Sa one strane zalazećeg mjeseca ... tvoja duša nije navikla da bude neispravna. Čini tako da stvari rade.” (Popović S.Milisav)

“Onako s visine, od oka” je proces!? Ubrzajmo ga, onako sa zemlje, inicijativom!

(Autor je instruktor edukator PSCG; planinarski vodič – PSCG-e/ VAVO-e; planinarski vodič - instruktor PSCG; zamjenik načelnika komisije PSCG)

* U rubrici „Onako s visine, od oka”, objavljuju se zapažanja i komentari o aktuelnim sportskorazvojnim ciljevima i programima, stručnim pitanjima, propisima u oblasti planinarskog sporta i drugim sličnim temama od značaja za rad nacionalnog sportskog saveza i sportskih klubova. Uređivački tim zadržava pravo da ne objavi tekst: u kojem se neko vrijeđa po bilo kojoj osnovi; pravo na izvjesna skraćivanja; pravo da se ne objavi tekst u kojem su komentari vulgarni i uvredljive sadržine. Takođe, tekst u ovoj rubrici ne odražava nužno i stav redakcije. Hvala.

SA PROMOCIJE KNJIGE “PLANINE I PLANINARSTVO”

Nastavljajući svoje programsko djelovanje na afirmaciji Planina i Planinarstva u Crnoj Gori, PSCG je u godini proslave svog Jubileja **66 godina postojanja**, u četvrtak 19. oktobra 2017. godine u Narodnoj biblioteci “Radosav Ljumović”, organizovao promociju knjige **“PLANINE I PLANINARSTVO”** – čiji su koautori Alan Čaplar i Elvir Kazazović.

O knjizi su govorili: Alan Čaplar, koautor knjige, dr Dragan Bulatović, predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore, Mr Čazim Fetahović, planinski vodič i Milan Radović, predsjednik Planinarskog kluba Visokogorci Crne Gore.

Otvarajući veče, u lijepoj atmosferi svečane sale Narodne biblioteke, prisutnim planinarima se prigodnim govorom obratio predsjednik PSCG **Dr Dragan Bulatović**, govoreći o Jubileju Planinarskog saveza Crne Gore, misiji koju Planinarski savez ostvaruje na afirmaciji Planina i Planinarstva u Crnoj Gori, uspješnoj dugogodišnjoj saradnji crnogorskih i hrvatskih planinara, i o samoj novoj knjizi poznatog autora planinarskih knjiga i publiciste Alana Čaplara.

Jedan od proslavljenih crnogorskih planinara **g. Milan Radović**, planinski vodič i predsjednik PK VISOKOGORCI Crne Gore, je nadahnuto govorio o ra-

zvoju alpinizma i visokogorstva u Crnoj Gori i značaju dobrih planinarskih udžbenika za edukaciju planinara.

Mr Čazim Fetahović je govorio o međunarodnoj saradnji u oblasti Planina i Planinarstva, značaju planinarske literature za razvoj Planinarstva te, o primjerima afirmativne i korisne saradnje sa hrvatskim planinarima starijim oko stotinu godina.

Tokom zanimljivih uvodnih izlaganja, publici se obratila **g-dja Radmila Krgović**, planinar i urednik časopisa Renome, koja je pročitala dva zanimljiva zapisa o crnogorskim planinama, autora dr Frana Kušana: **“Na vječnom snijegu”** (1937) i **“Nalazišta Runolista u Sjeveroistočnim Prokletijama”** (1936), koji su objavljeni u časopisu **“Hrvatski planinar”**.

Na kraju večeri, prisutnima se obratio i sam koautor knjige g. Alan Čaplar, strastveni planinar, planinski vodič, vodič instruktor u školama za vodiče, planinarski pisac i stručni urednik planinarskih časopisa. Alan Čaplar je u planinarskom svijetu, prije svega, poznat kao vrstan planinarski pisac i urednik stručnih časopisa. Već sa 12 godina napisao je roman u kojem opisuje doživljaje sa zimovanja u planini. Od 1994. godine, sa samo 15 godina, objavljuje stručne radove u časopisu **“Hrvatski planinar”**, od 1997 (sa

18 godina) je postao član Uredničkog odbora časopisa, a od 2001. godine, postaje je njegov najmlađi **glavni i odgovorni urednik**, čiju dužnost obavlja i danas. Vodio je projekat digitalizacije časopisa **“Hrvatski planinar”** u okviru kojeg je izvršena digitalizacija svih objavljenih izdanja časopisa od njegovog prvog broja 1898 godine. Kao autor ili koautor, do sada ukupno je objavio 27 planinarskih, turističkih i geografskih knjiga. Autor je više planinarskih vodiča i priručnika, među kojima su najopsežnije i najpopularnije knjige **“Planinarski vodič po Hrvatskoj”** (2011) i **“Planinarski udžbenik”** (2012).

U svom nadahnutom i zanimljivom izlaganju, g. Alan Čaplar je prisutne u sali upoznao sa najaktuelnijim dešavanjima u oblasti planinarstva u Hrvatskoj i predstavio bogat sadržaj svoje nove knjige koja pored stručne obrade najaktuelnijih tema iz oblasti planinarstva obiluje i brojnim lijepim fotografijama. Može se reći da knjiga **“PLANINE I PLANINARSTVO”** predstavlja rijedak stručni udžbenik koji je napisan razumljivim jezikom i koju treba da posjeduje svaki planinar kako bi otkrio tajne planinarenja.

Poslije izlaganja autora knjige g. Alana Čaplara, koje je publika sa pažnjom propratila, uslijedilo je i jedno prijatno iznenadjenje. Poznati pozorišni glumac i jedan od najpoznatijih crnogorskih umjetnika **Slobodan Marunović**, obratio se publici u sali i pročitao pjesmu **“Pozdrav planinama”** autora Alana Čaplara.

Na kraju ove lijepe večeri, cijela ekipa koja je učestvovala na promociji knjige **“PLANINE I PLANINARSTVO”** dobila je zaslužan dugi aplauz od prisutnih u sali.

I ova promocija još jednom je potvrdila da: PLANINARENJE nije samo penjanje na odabrani CILJ, ono je mnogo više od toga... Planinarenje je emocija i “PUT” koje nosimo i čuvamo u sebi.

Mr Čazim Fetahović

PROFESOR MIŠKO TOMAŠEVIĆ IZ BERANA SEDAMDESETI PUT NA VRHU KOMA

Milan Spasojević,
Isko Bakija,
Miško Tomašević,
Filip Babović, gost planinar
iz Praga i Zoran Babović
na vrhu Koma 24. septembra 2017.

U svojoj 70. godini beranski profesor matematike u penziji i pasionirani planinar MIŠKO TOMAŠEVIĆ, veteran legendarnog Planinarsko-smučarskog društva "Vojo Maslovarić" iz Ivangrada i njegove Gorskog službe spasavanja, popeo se jubilarni 70. put na vrh Vasojevičkog Koma. Na tom putu 24. septembra društvo su mu pravili njegovi prijatelji planinari: profesor Milan Spasojević, Isko Bakija, Filip i Zoran Babović i nekoliko Čeha, planinara iz Praga koji su se toga dana zatekli na Komovima.

Uz ova dva Miškova jubileja treba podsjetiti da je profesor Miško Tomašević ove godine proslavio još jedan veliki jubilej, 50 godina aktivnog planinarenja. Sa nepunih 20 godina 1967. postao je član PSD Vojo Majovarić iz Ivangrada i njegove Gorskog službe spasavanja koja je opet, prije punih 40 godina (16. januara 1977.) u Zagrebu nagrađena priznanjem u Areninoj akciji "Pothvat godine" za spasavanje dvije porodice iz bihorskog sela Pločnik pod Pešterom, 13 životno ugroženih članova porodica Moma Došljaka i Paša Bošnjaka koje su februara 1976.

Vrh Gerlah - Visoke Tatire 1979. godine.

zbog velikog nevremena danima bile odsječene od svijeta. PSD Vojo Maslovarić na čelu sa tadašnjim predsjednikom Safetom Softićem i potpredsjednikom Brankom Božovićem organizovalo je akciju i poslalo svojih pet članova Gorskog službe spasavanja, među kojima se, pored Safeta Meja Stanića, Gavra Trifunovića, Feka Huremovića i Slada Sijarića nalazio i Miško Tomašević, da na skijama, preko smetova koji su na nekim mjestima prekrivali vrhove stabala, u rančevima dostave ugroženima hranu i lijekove tamo gdje ni helikopter nije mogao da priđe. O tome je zagrebačka Arena u svom 840. broju od 27. januara 1977. pisala:

"Put na koji su krenuli i sa kog su se vratili tek nakon tri dana i ljeti se teško savladava. Penjali su se uz opasne litice i tijelom probijali kroz snijeg koji im je često sezao i preko glave. Na mnogim se mjestima ni vrhovi borova nisu vidjeli. Nisu znali šta je pred njima, ali su znali da ih gore, u planini, očekuju nemoćni i izgladnjeli ljudi. Kad su napokon stigli, malaksali su ih ljudi dočekali - pjesmom. Jedan od mještana svirao je gusle i tako hrabrio svoju obitelj da izdrži... Bio je to jedan od najtežih pothvata Planinarsko skijaškog društva "Vojo Maslovarić" iz Ivangrada, a humanost i smionost petorice mladića bila je još jednom pokazana, ovaj put na najbolji mogući način. Kad smo ih upitali kako su uspjeli u svome pothvatu unatoč skromnoj planinarsko-skijaškoj opremi, bez mnogo razmišljanja su odgovorili - Ako nismo imali odgovarajuću opremu, imali smo - srca!" (Zagrebačka "Arena" br. 840, 27. januar 1977.)

Bilo je to vrijeme kad se ljudima nije zagledivalo u genetski kod da bi se na osnovu toga zauzimao prema njima odgovarajući gard. Kad su sva imena i prezimena bila podjednako ljudska i važna. Kad su ljudi bili pošteđeni međustranačkih zazora i kalkulacija i kad su se dijelili samo na ljude i neljude, na hrabre i na kukavice. Akciju spasavanja dvije životno ugrožene porodice sa Pločnika,

Zagrebačka "Arena" br. 840, 27. januar 1977.

Arenini junaci godine

porodice MOMA DOŠLJAKA i PAŠA BOŠNJAKA organizovali su SAFET SOFTIĆ i BRANKO BOŽOVIĆ iz PSD "Vojo Maslovarić". Sa rančevima punim hrane i lijekova, glavom u torbi a srcem toliko velikim da nije pošteno moglo ni u grudi da im stane, uputili su se prema Pločniku kroz šumu i sniježna bespuća Pešteri: vjenčani kumovi MIŠKO TOMAŠEVIĆ i SAFET MEJO STANIĆ, zatim SLADO SIJARIĆ, FEKO HUREMOVIĆ i GAVRO TRIFUNOVIĆ, i za taj podvig dobili priznanje i značke od zagrebačke "Arene" koja ih je tim povodom dva dana ugostila u Zagrebu, u koncertnoj dvorani "Vatroslav Lisinski" priredila proslavu na kojoj su ih zabavljali ARSEN DEDIĆ, GABI NOVAK, ELVIRA VOČA, VERA SVOBODA, STJEPAN MIHALJINEC i voditelj LJUBO JELIČIĆ, a čuveno Ugostiteljsko preduzeće "Zagrebački plavi" priredilo nezaboravno veče u njihovu čast i to u restoranu sjetno-simboličnog naziva koji u sebi sublimira svu blagodat onoga što smo na ovim prostorima nekad imali a čega se danas, eto, samo sa nostalgijom prisjećamo: u restoranu

Planinarski susreti "Bratstvo - Jedinstvo",
Ivangrad, Jelovica 1977. godine

Gmiljevića, 23. februar 1976.

"POD MIRNIM KROVOM"... Bio je aktivni član a danas je jedan od rijetkih veterana PSD Vojo Maslovarić iz Ivangrada koji se još aktivno bavi planinarenjem. Učestvovao je na mnogim planinarskim, orijentacionim i smučarskim takmičenjima donoseći ovom Društvu i Ivangradu brojne medalje, nagrade i priznanja.

U svojoj pedesetogodišnjoj planinarskoj karijeri profesor Miško Tomašević obišao je vrhove skoro svih planina bivše nam domovine, od Šar planine i Popove Šapke pa sve do Triglava. A pod krampovima njegovih planinarskih cipela našli su se i mnogobrojni vrhovi Evrope među kojima su mu u posebnoj uspomeni ostali:

- Gerlah (Visoke Tatire),
 - Geld Hopingen (Norveška),
 - Vacman (Njemačka),
 - Faulhorn (Švajcarska),
 - Mont Blan (4.810m),
 - Maja Jezerce u Albaniji i mnogi drugi.
- Prokletije je pregazio nebrojeno puta od Maje do Đeravice ali Komovi su i da-

nas njegova najveća ljubav. Na njima se često sretao i družio između ostalih i sa čuvenim Danijelom Vincekom.

Komovi su uvijek bili nezaobilazna destinacija i vječita inspiracija ovog beranskog profesora matematike u penziji i velikog zaljubljenika u planinu. Jubilarnu pedesetu godišnjicu svoje planinarske karijere krunisao je prije dvadesetak dana sedamdesetim jubilarnim izlaskom na Vasojevički Kom u svojoj jubilarnoj sedamdesetoj godini života 24. septembra 2017. i mi mu ovom prilikom na ovaj način od srca čestitamo sva tri jubileja sa željom da nastavi istim tempom i ova druga dva sa većom cifrom ponovi zao kruživanjem i jednog i drugog makar na najmanji trocifreni broj čiji je kvadratni korijen jednak broju 10, što nas i ne bi začudilo od ovog izuzetno vitalnog sedamdesetogodišnjeg Beranca.

Adem Ado Softić

Srećna Nova 2018. godina

VLADA CRNE GORE
Ministarstvo sporta

VLADA CRNE GORE
Ministarstvo održivog
razvoja i turizma

CRNOGORSKI
OLIMPIJSKI
KOMITET

